

AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin orqanı

Təhsil
millətin
gələcəyidir!
Heydər Əliyev

Bu sayımızda

Təhsil Nazirliyində kollegiya icası

⇒səh.3

Pedaqogika və insan tərbiyəsi

⇒səh.8

Şagirdlər əsgərlər üçün kitabxana yaradılması təşəbbüsünə qoşulub

⇒səh.10

Məktəb psixoloqu müəllimlərlə əlbir işləyəndə

⇒səh.14

Sınaqdan keçən ehtiyat dərsliklər nə vəd edir?

Şagirdlərin nəticələri yüksələcək, müəllimlərin inkişafına ciddi təkan verəcək, valideynləri tədris prosesinə cəlb edəcək

⇒Ardı səh.3

I sinfə elektron qeydiyyatın əhatəsi genişlənib

Xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlar üçün qəbul da elektron formada həyata keçirilir

Martin 13-də 2019-2020-ci tədris ili üçün dövlət ümumi təhsil müəssisələrinin I sinfinə şagird qəbuluna start verilib. Proses elektron sistem vasitəsilə aparılır.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin "Dövlət orqanlarının elektron xidmətlərin göstərməsinin təşkili sahəsində bəzi tədbirlər haqqında" 23 may 2011-ci il tarixli Fərmanının təhləblərinin həyata keçirilməsini təmin etmək məqsədilə artıq beş ildir ki, I sinfə şagird qəbulu elektron sistem vasitəsilə aparılır. Prosesin elektronlaşdırılması təhsil sa-

həsində əhaliyə göstərilən elektron xidmətlərin dairesinin genişləndirilməsi, şəffaflığın təmİN edilməsi, şagird kontingentinin uçot sisteminin təkmiləşdirilməsi, valideynlərin əlavə vaxt itkisinin qarşısının alınması və cəmiyyətdə informasiya texnologiyalarından istifadə göstəricilərinin artırılması məqsədərində xidmət edir. İlk illər Bakı şəhərinin ümumi təhsil müəssisələrində tətbiq olunan yeniliyin coğrafiyası getdikcə genişləndirilməkdədir. Belə ki, ötən il paytaxt məktəbləri ilə yanmış Gəncə, Sumqayıt şəhərləri və Abşeron rayonunun məktəblərində də I sin-

fe şagird qəbulu elektron sistem vasitəsilə həyata keçirilib. Təhsil nazirinin müvafiq əmrinə əsasən, 2019-2020-ci dörs ilində Mingəçevir, Şirvan, Nəftalan şəhərləri, Samux və Yevlax rayonları üzrə ümumi təhsil məktəbləri də prosesə qoşulub və indi onlarda da I sinfə şagird qəbulu elektron sistem vasitəsilə həyata keçirilir. Elektron sistem vasitəsilə I siniflərə qəbul qeyd olunan rayonlarda yerləşən məcburi kökün məktəblərini də əhatə edir.

Ümumi təhsil məktəblərinin I siniflərinə qəbul prosesi www.mektебul.edu.az saytı vasitəsilə aparılır. Qeydiyyat valideynin (qanunu nümayəndənin) özü tərəfindən onlayn və ya müyyəyen olunmuş məktəblərdə yaradılan alternativ qeydiyyat mərkəzlə-

rində aparılır. Bakı üzrə valideynlərə kömək məqsədilə 50 Alternativ Qeydiyyat Mərkəzi yaradılıb. Ümumilikdə elektron sistem tətbiq edilən şəhər və rayonlar üzrə 82 Alternativ Qeydiyyat Mərkəzi fəaliyyət göstərir.

2019-2020-ci tədris ilindən etibarən xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlar üçün qəbul da elektron formada həyata keçirilir.

Məktəbəhəzirliq qruplarındakı uşaqların I sinfə qeydiyyatına ehtiyac yoxdur. 2018-2019-cu tədris ilindən məktəbəhəzirliq qruplarında təhsil alan uşaqlar üçün I sinfə şagird qəbulu sisteminə avtomatik elektron sorğu yaradılıb.

⇒Ardı səh.5

Elita emalatxanası

İl ərzində İtonda 13-18 yaş arasında 1300-dək oğlan uşağı təhsil alır. Herrouda şagirdlərin sayı təqribən 800 nəfərdir. Bu özəl məktəblərin "sakinləri"nin digər həmyəşidlərindən forqlı olduqlarını demək yeterli deyil. Burada uşaqların həyati ənənələrə riyət etməkdən ibarətdir: onillərdə tərzi diyəməyən məktəbli forması, "yad"ların anlamadıqları xüsusi sləng və gizli bayramlar. İtonda uşaqların oynadıqları oyunlar da forqlıdır. Kollecin direktoru Toni Littleh dediyinə görə, bu, digərlərinə bir az ekssentrik görünə bilər ancaq: "Bizdə hər şey forqlıdır. Siz bizim ənənəvi rəngimizi mavi görürsünüz, əslində isə o, açıq yaşlıdır".

Baş nazirlərin məktəbləri

Tarix və ənənələr öz yerində, valideynləri isə təhsil və məktəbdən sonrakı perspektiv maraqlandırır. Uşaqlar necə təhsil alırlar? Biz sadalayaq, siz noticə çıxarıñ: 5 illik təhsilin noticəsi olaraq uşaqlar fundamental elmərəsəsindən akademik biliklärə malik olurlar, hər biri idman, aktyorluq, musiqi bacarıqları sahəsindən yüksək göstəricilər nümayiş etdirirlər. Ən əsası, İton və Herrou şəxsi yüksəlmiş necə nail olmağın yollarını göstərir və öyrədir. Ceyms Bond haqqında kitabların müəllifi Yan Fleming İtonda oxuyub.

⇒Ardı səh.9

təblərdəkindən ən azı 3 dəfə çoxdur. Ancaq bir daha qeyd etmək lazımdır ki, bilik və savadla yanaşı, başlıca faktor gəncin şəxsi yüksəlisi və inkişafıdır. Bunun üçünsə her birimiz yaxşı anlayırıq ki, şəxsi münasibət və əlaqələrin əvəzolunmaz rolu var. Söhbət nədən gedir?

Özünüz müqayisə edin: İtonda Böyük Britaniyanın 19 baş naziri təhsil alıb, Herrouda 7. Şahzadələr Uilyam və Harri İtonu bitiriblər. Hazırda dünya biznes elitarası temsil edən xeyli şəxslər övladları bu iki kollecdən birində təhsil alırlar. Ceyms Bond haqqında kitabların müəllifi Yan Fleming İtonda oxuyub.

⇒Ardı səh.9

**Aynurə Qəribova:
"Xinalıqda məni gözləyən
bir məktəb var"**

⇒Ardı səh.11

100 yaşılı maarif işığı

Yolumuz Bakıdan 470 kilometr məsafədə, Azərbaycanın Ermənistən və Gürcüstənə sərhəndində yerləşən Qazaxadır. Yel çərşənbəsində özüməz yel sürəti arzulayıb yola çıxdıq. Başqa heç cür eyni gündə Qazaxa gedib qayıtmaq olmazdı.

Yolumuz uzun olsa da, məramımız böyük, 100 ilin işığı qədər parlaqdır. Qazaxda "Novruz mühəzirələri" ni dinləyəcəyik.

Bu məqamda qeyd edək ki, Təhsil Nazirliyi 2016-ci ildən etibarən "Novruz mühəzirələri" keçirir. Mühəzirələrdə millət vəkilləri, tanmış alimlər, beynəlxalq və yerli təhsil ekspertləri tərəfindən Azərbaycanın tarixi, elmi, mədəniyyəti və təhsili üzrə müxtəlif məsələlər ictimaiyyətə çatdırılır. Budefəki mövzü da maraqlıdır: Qazax Müəllimlər Seminariyası.

Qazax Müəllimlər Seminariyası üçün 100 ağac

Oazaxda yəzin nəfisi artıq hiss olunur. Qazax şəhəri 2 nömrəli orta məktəbin həyətində isə əsl yaz mühiti var. Qələbelikdir. Hər kəs əlində bel, kürək, vədrə, ting və hələ kökü torpağı sarılmışından zəif görünən "körpə"ləri yelin qəzəbindən qoruyaq taxta parçaları ilə böyük bir razıda canfəşanlıqla çalışır.

⇒Ardı səh.4

Asan, rahat və şəffaf

Təhsil Nazirliyi tərəfindən təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaq bütün ümumi təhsil müəssisələrində çalışan pedaqoji işçilər üçün təhsilsədə inkişaf və innovasiyalar üzrə III qrant müsabiqəsi elan edilib. Müsabiqənin keçirildiyi bu müddət erzində nüfuzunun galxdığını deyən Təhsil Nazirliyinin şöbə müdürü Emin Əmrullayev bunu müraciətlərin sayı ilə əsaslandırb. Onun sözlərinə görə, layihə ilə müsabiqəyə qatılanların sayı 3 dəfə artıb.

Keçirilməsində başlıca məqsəd təhsil müəssisələrində və təhsilverenlərdə sağlam rəqabəti və innovativ fealiyyətin stimulasiyasından ibarət olan müsabiqə bu hədəfə çatır. Nəticələrinin təhlili göstərir ki, kifayət qədər məktəbi, müəllimi, şagirdi və valideyni şəhər edən müsabiqə maraqlı və rəqabət mühitinin yaranmasına səbəb olur. "Ümumtəhsil müəssisələri üzrə sonuncu müsabiqədə layihə təqdim edən 289 məktəbdən 79-u qalib olub. 854 fərdi layihədən 209 pedaqoji işçi uğur qazanıb. Qalib məktəblərin sayı cəmi 79 olsa da, 2000-ə yaxın məktəb bu və ya digər formada layihələrə cəlb olunub. 100 minə yaxın şagird, 14 minə yaxın müəllim, 12 minə yaxın valideyn prosesə cəlb edilib".

Rəqəmlərə əsaslanan şöbə müdürü müsabiqənin kifayət qədər əhatəli olduğunu vurğulayıb. E. Əmrullayev əvvəlki müsabiqənin təhlili əsasında gəlinən bəzi qənaətləri də paylaşır. Onun sözlərinə görə, inqidiyək müsabiqəyə layihə ilə müraciət edən və ən çox qalib olan Bakı məktəbləridir.

⇒Ardı səh.2

RƏSMİ XRONİKA

- Martin 14-də Azərbaycanın paytaxtında "Dünyanın yeni xarici siyaseti" mövzusunda VII Qlobal Bakı Forumu işə başlayıb. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Forumun açılış mərasimində iştirak edib. Prezident İlham Əliyev Forumda nitq söyləyib.
- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Martin 13-də Xarici İşlər üzrə Çin Xalq İnstitutunun prezidenti, Çin Xalq Respublikasının xarici işlər nazirinin xüsusi köməkçisi Vu Haylonu qəbul edib.
- Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Martin 13-də VII Qlobal Bakı Forumunun işində iştirak edən Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin həmsədrleri xanım Vayra Vike-Freyberqani və İsmail Seragelidini, keçmiş dövlət və hökumət başçılarını, Mərkəzin İdarə Heyetinin üzvlərini qəbul edib.
- Dövlət başçısı İlham Əliyev Martin 13-də BMT İnkışaf Programının rəhbərinin müavini, Avropa və MDB üzrə Regional Bürosunun direktoru xanım Miryana Eqgerin başlıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.
- Prezident İlham Əliyev Martin 13-də yaradıcılıq ittiifaqları və birləşkərinin fəaliyyəti ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında, "Çirraqqala" abidesində möhkəmləndirme, bərpa-konservasiya işlərinin görülməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında sərəncamlar imzalayıb.
- Dövlət başçısı İlham Əliyev Martin 11-də Roma Papası Fransisk Həzrətlərini Tacqoyma Gününün ildönümü münasibətilə təbrik edib.
- Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Martin 11-də Keniya Respublikasının Prezidenti Uhuru Kenyattaya və Efiopiya Federativ Demokratik Respublikasının Prezidenti xanım Sahle-Uork Zevdəye "Efiopiya hava yolları"na məxsus səməşin toyyarosunu qızaya uğraması nəticəsində çoxsaylı insan telefonu ilə əlaqədar başsağlığı məktubları ünvanıayıb.
- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Martin 8-də Rusiya Yəhudi Konqresinin prezidenti Yuri Kannerin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

"Kod saatı"nın birinci mərhələsi keçiriləcək

Martin 16-da "Rəqəmsal bacarıqlar" layihəsi çərçivəsində programlaşdırma dünyasında genişliyən tədbir olan "Kod saatı"nın birinci mərhələsi keçirilecek.

"Kod saatı" teşəbbüsünün birinci mərhələsi paytaxtın bütün inzibati rayonları əhatə edilməklə Bakının 12 məktəbində, həmçinin Gəncə şəhər M.Mehdizadə adına 4 nömrəli tam orta məktəbində baş tutacaq.

Təhsil Nazirliyinin və "Alqoritika" beynəlxalq təhsil şirkətinin təşkilatı dəstəyi ilə keçirilən tədbirdə 8-14 yaşlı məktəblilər iştirak edə bilərlər.

"Kod saatı" çərçivəsində iştirakçılar bir saat müddətində, oyun formatında, "Scratch" mühitində məsələləri həll etmək imkanı əldə edəcəklər. "Scratch" — uşaq və yeniyetmələr üçün xüsusi yaradılmış vizual programlaşdırma mühitiidir. "Kod saatı"na qatılmaq istəyən iştirakçıların sayına məhdudiyyət qoyulmur, ilkin qeydiyyat tələb olunmır. Programlaşdırmanın çətinliyi haqqında mifləri dağıtmak və hər kəsin onun əsaslarını öyrənməsinin mümkününlüyünü göstərmək məqsədilə valideynlərin tədbirdə iştirakı təşviq olunur.

Qeyd edək ki, "Kod saatı" teşəbbüsü 2013-cü ildə Hadi və Əli Par-tovi qardaşları tərəfindən tətbiqinə başlanılan və insanları programlaşdırma öyrətmək məqsədi daşıyan qlobal hərəkatdır. Layihənin ideya müəllifləri bütün sahələrdə hesablaşma tapşırıqlarını yerinə yetirmək qabiliyyətinə malik mütexəssislərə böyük ehtiyac olduğunu deyərək insanlara program kodunu yazmağı öyrənmək üçün bir saat vaxt ayırmayı təklif ediblər. Bir çox ölkələr bu təşəbbüse qoşulub. Hazırda "Kod saatı" dünyasının 180-dən çox ölkəsində yüz milyonlarla tələbə və şagirdi əhatə edir.

E.S.Babayevin Bakı Dövlət Universitetinin rektoru təyin edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq qərara alıram:

Elçin Səfəralı oğlu Babayev Bakı Dövlət Universitetinin rektoru təyin edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 11 mart 2019-cu il

Tələbələr arasında könüllülükün təbliğinə dair qrant müsabiqəsi

Təhsil Nazirliyi "Tələbələr arasında könüllülükün təbliği və tələbə-könüllülər hərəkatının inkişafı" mövzusunda qrant müsabiqəsi elan edib. Müsabiqənin elan edilməsində məqsəd tələbələr arasında könüllülükün təbliği, tələbə-könüllülərin yahid məlumat bazasının, maraq dairələri üzrə klubların yaradılması, onların dünyagörüşünün genişləndirilmesi, müvafiq telim kurslarının təşkil olunmasıdır.

Müsabiqədə iştirak üçün layihələr 14-dən martın 27-si saat 18:00-dək qəbul olunacaq.

Her bir hüquqi şəxs yalnız bir layihə ilə müraciət edə bilər.

Müsabiqə barədə daha ətraflı məlumatla elan vasitəsi ilə tanış ola bilərsiniz.

BDU-nun rektoru Elçin Babayev kollektivə təqdim edilib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 11 mart 2019-cu il tarixli Sərəncamı ilə Bakı Dövlət Universitetinin rektoru vəzifəsinə təyin olunmuş Elçin Babayev universitetin kollektivinə təqdim edilib.

Rektoru təqdim edən təhsil naziri Ceyhun Bayramov Elçin Babayev iş təcrübəsi barədə məlumat verib. Nazir Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında bütün sahələrdə nailiyyətlər əldə olunduğunu, xüsusi tövsiyətən əlaqədən, təhsil sahəsində həyata keçirilən islahatları diqqətə çatdırıb və bu istiqamətdə qarşıya qoyulan vəzifələrin, verilən tapşırıqların icrası ilə bağlı universitet kollektivinə müvafiq məsləhət və tövsiyələrini verib.

Bakı Dövlət Universitetinin rektoru Elçin Babayev Prezident İlham

Əliyev tərəfindən ona göstərilən bildirib və dövlət başçısının təhsil yüksək etmədə görə təşəkkürünü

ziflərin layiqli şəkildə icrasının təmin ediləcəyini diqqətə çatdırıb.

Asan, rahat və şəffaf

Təhsildə inkişaf və innovasiyalar üzrə III qrant müsabiqəsi elektron qaydada keçirilir

⇒ Əvvəli səh.1

Rəhiyya DAŞSALAHLİ

Ancaq Sumqayıt, Quba, İsmayıllı, Gəncə, Beyləqan, Qax, Balakən, Şəki, Şəmkir, Ucarda daxil olan müraciətlər də nisbətən çoxluq təşkil edib.

Fərdi layihələrdə isə Bakı, İsmayıllı, Gəncə, Quba, Qazax, Saatlı, Bərdə və Sabirabad müəllimləri feallıq göstəribler. Qaliblər arasında Bakı üstünlük təşkil etdən, ölkəmizin başqa şəhər və rayonlarında iddialı müəllimlər tapılıb. Belə ki, Sumqayıt, Gəncə və Mingəçevir şəhərlərindən, Quba, İsmayıllı, Qazax, Beyləqan, Şəmkir, Balakən rayonlarından olan müəllimlərin la-yihələri forqlənilib.

Bu ilden isə müsabiqəyə daha çox məktəb və

müəllimin qatılacağı gözlənilir. Bu da müsabiqənin təkildən həyata keçirilən yeniliklə bağlıdır. Belə ki, müsabiqənin təşkilinin tamamilə elektronlaşdırılması, müraciət və qiymətləndirmənin tamamile elektron qaydada aparılması prosesin asan, rahat və şəffaflığını təmin edəcək. E.Əmrullayev bütün prosesin elektron qaydada aparıldığını vurgulayaraq müsabiqə iştirakçılarının müqavilə bağlanması təqdim etdirəcək. Belə ki, müsabiqənin olmayıcağın vurğulayıb. Bu da müsabiqənin təşkilinin effektivliyi ilə yanğı, nöticələrinin şəffaflığını təmin edəcək. Bu amilin müsabiqənin nüfuzuna təsirsiz ötüşməyəcəyi, bu il dənə çox layihə təqdim ediləcəyinə şübhə yeri qoymur.

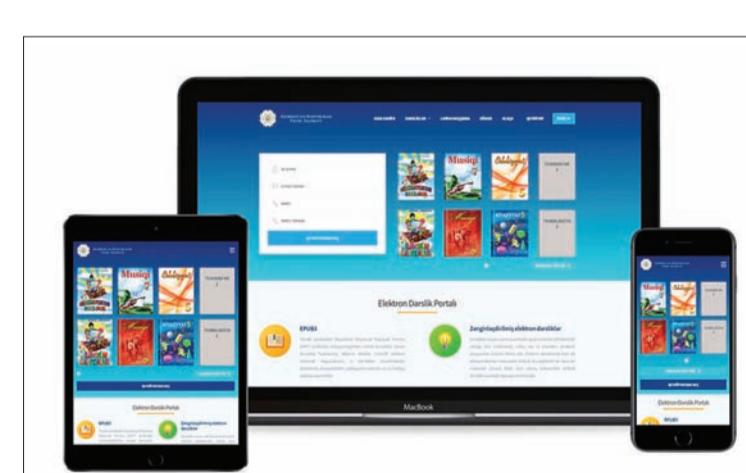
III müsabiqə də 6 mövzunu əhatə edir. Təhsilin idarəədiləməsi; istedadlı uşaqların aşkar olunması və desteklənməsi üçün yaradıcı mühü-

tin inkişaf edirilməsi; keyfiyyətin idarə olunmasında müasir qiymətləndirmə vasitələrinin tətbiq olunması; təkmil forma və məzmunda metodik xidmət sisteminin yaradılması; sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların təhsil alması üçün xüsusi imkanların və şəraitin yaradılması; informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının təhsil tətbiqinin təbliği edilməsi üzrə layihələr təqdim etmək və uşaq qazanmaq isteyenlər www.grants.edu.az saytında qeydiyyatdan keçməli və müvafiq sənədləri aprelin 1-i saat 18:00-dən gec olmayaq şəxslər yuxarıda təqdim etdirəcək. Saytın daha bir üstünlüyü isə iştirakçıların öz layihəsi üzrində son ana qəder işləyə biləcək, dəyişiklik etmək imkanının təmin olunmasıdır.

Xatırladıq ki, layihələrin icrasına 2019-cu il iyunun 1-dən başlanıla bilər. Layihə təklifinin maliyyələşdirilməsi üçün istənilən mebləğ "Ümumi təhsil müəssisələri" kateqoriyası üzrə 100000, fərdi kateqoriya üzrə 10000 manatdan çox olmamalıdır.

Onu da qeyd edək ki, qrant müsabiqəsi və yəni yaradılan portaldan istifadə imkanları ilə bağlı bölgələrdə məlumatlaşdırıcı sessiyalara başlanılib. Bu görüşlərdə müsabiqəyə qatılmaq isteyenlər istənilən sualına cavab təpə bilər.

Elektron dərslik portalına ingilis dili fənni üzrə dinləyib-anlama səslə materialları yerləşdirilib

Ümumilikdə 241 elektron vəsait mövcuddur.

Daim yenilənməsi və əlavə vəsitələrlə zənginləşdirilməsi nöticəsində portalda ictimaiyyətin marağı getdikcə artmaqdadır. Belə ki, ötən ilin ilk iki ayında portalın giriş sayı 233768, sehifələrə ümumi baxış sayı isə 1663067 olmuşdur, cari

ilin müvafiq dövründə bu göstəricilər 2 dəfəyə qədər artıb, portalın giriş sayı 432338, sehifələrə ümumi baxış sayı isə 3311948 olub.

Xatırladıq ki, 2018-ci il ərzində e-dərslik portalına giriş sayı 1697572, sehifələrə ümumi baxış sayı isə 12452046 təşkil edib. 2017-ci ilin göstəricilərinə görə isə

bu rəqəmlər müvafiq olaraq 1021659 və 7422957 olub.

2014-cü ildə fəaliyyət göstərən www.e-derslik.edu.az portalının hazırlanmasında məqsəd təhsilərə təqdim etdirilməsi, onların IKT-dən səmərəli istifadə etməsinə, dərslikləri elektron formatda oxumasına imkan yaratmaqdır. Bu sistem səhifələrin dərsliklərdən istifadəsində mobilliyi artırır, məktəblilər istənilən vaxt və istənilən məkanda dərsliklərə müraciət edə bilirlər. İstifadəçilər onlayn formada və ya əvvəlcədən yükleməklə dərslikləri elektron versiyada oxumaq, onlayn rejimdə dərsliyin istənilən sehifəsində müvafiq lazımı elektron qeydlər aparmaq imkanı qazanırlar. Bu da öz növbəsində təhsilərə öyrənmə pəsəsəsinin fərdiləşməsinə şərait yaradır.

Təhsil Nazirliyində kollegiya iclası keçirilib

Martın 13-də Təhsil Nazirliyində kollegiya iclası keçirilib.

Tədbirdə Prezident Administrasiyasının Humanitar siyaset məsələləri şöbəsinin müdürü Fərəh Əliyeva, təhsil naziri Ceyhun Bayramov, kollegiya üzvləri, nazirliyin müvafiq struktur bölmə rəhbərləri, ali təhsil müəssisələrinin rektörleri iştirak ediblər.

Təhsil naziri Ceyhun Bayramov kollegiya iclasını giriş sözü ilə açaraq ölkə Prezidentinin rəhbərliyi ilə son illərdə təhsil sahəsində əldə olunan uğurlardan danış. Nazir qeyd edib ki, "Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası"nda nə-

zərdə tutulmuş hədəflərə nail olunması istiqamətində ayrı-ayrı təhsil pillələri üzrə mühüm islahatlar həyata keçirilib.

İclasdə "2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliliyinin artırılması üzrə Dövlət Proqramı"nın icrası barədə məsələlər müzakirə olunub, təqdimatlar dinlənilib.

Kollegiya iclasında gündəlikdəki məsələlərə dair təklif və tövsiyələr səsləndirilib, müzakirələr aparılıb.

Təhsil naziri Ceyhun Bayramov kollegiya iclasında meruze olunan mövzularla bağlı fikirlərini bildirib.

İclasin sonunda Təhsil Nazirliyinin bəzi struktur bölməlerinin Əsasnamələri təsdiq olunub.

ması, təsdiqlənməsi və nəşrinin təmin edilməsi Qaydaları", "Azərbaycan Respublikasında peşə təhsili və teliminin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi"nin icrası barədə məsələlər müzakirə olunub, təqdimatlar dinlənilib.

Kollegiya iclasında gündəlikdəki məsələlərə dair təklif və tövsiyələr səsləndirilib, müzakirələr aparılıb.

Təhsil naziri Ceyhun Bayramov kollegiya iclasında meruze olunan mövzularla bağlı fikirlərini bildirib.

İclasin sonunda Təhsil Nazirliyinin bəzi struktur bölməlerinin Əsasnamələri təsdiq olunub.

Təhsil sahəsində əlaqələrin cari vəziyyəti müzakirə olunub

Təhsil naziri Ceyhun Bayramov Kanada Baş nazirinin Avropa İttifaqı və Avropa məsələləri üzrə xüsusi elçisi və Kanadanın Almaniya Federativ Respublikasındakı səfiri Stefan Dion və Kanadanın Azərbaycan Respublikasında akkreditə olunmuş səfiri Kristofer Con Kuter ilə görüşüb.

Görüşdə Azərbaycan və Kanada arasında təhsil sahəsində əlaqələrin cari vəziyyəti və gelecek əməkdaşlıq perspektivləri müzakirə edilib.

Peşə təhsili sahəsində beynəlxalq əməkdaşlıq genişləndirilir

Təhsil Nazirliyi yanında Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyində "British Council" təşkilatının Azərbaycan üzrə direktoru Samir Şahin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüş keçirilib.

Görüşdə ölkədə peşə təhsilinin inkişafı istiqamətinə həyata keçirilen tədbirlər barədə geniş məlumat verilib, "British Council" təşkilatı ilə birgə icra olunan "Turizm-xidmət sahəsi üzrə kadrların hazırlanması və iş yeri təcrübə programı" layihəsi çərçivəsində görülən işlərə dair müzakirələr aparılıb.

Görüş zamanı ölkəmizdə fealiyyət göstərən peşə təhsil müəssisələrinin nümayəndələrinin cari ilin 26 yanvar - 10 fevral tarixlərində Böyük Britaniyada "Bacarıqların inkişafı" mövzusunda keçirilmiş telimde iştirakının təmin olunması və bu istiqamətdə işlərin galəcəkdə davam etdirilməsinin peşə təhsili sahəsində müümən kəsb etdiyi vurgulanıb.

"British Council" təşkilatının Azərbaycan üzrə di-

Təhsil naziri Ağcabədi şəhərində vətəndaşları qəbul edib

Təhsil naziri Ceyhun Bayramov Ağcabədi şəhərindəki Bayraq Muzeyində Tərtər, Ağdam, Ağcabədi, Füzuli, Xocavənd və Laçın rayon sahələrini qəbul edib.

Qəbuldan əvvəl təhsil naziri Ceyhun Bayramov Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Şahin Məmmədov ümummilli lider Heydər Əliyevin abidəsi öününe gül dəstələri düzərkən xatiroşunu ehtiramla yad ediblər.

Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları rəhbərlərinin 2019-cu ilin mart ayında şəhər və rayonlarda vətəndaşların qəbulu cədvəline uyğun keçirilən qəbulda Tərtər, Ağdam, Füzuli və Ağcabədi rayonlarında müvəqqəti məskunlaşmış

məcburi köçkünlər də iştirak ediblər.

Nazir qəbulu yazılmış vətəndaşların müraciət, şikayət və tekliflərini diqqətən dinleyərək onların aradan qaldırılmış, hər bir müraciətin operativ şəkildə aşdırılmış, qaldırılan məsələlərin qanunvericiliyə uyğun həlli istiqamətində nazirliyin müvafiq aidiyəti qurumlarının rəhbərlərinə konkret tapşırıqlar verib.

Qəbulda vətəndaşlar əsasən, müəllimlərin işə qəbulu və yerəyişməsi, dərs saatlarının artırılması, ümumi təhsil müəssisələrinin mövcud vəziyyət, təhsil sonaclarının tanınması və digər məsələlərlə əlaqədar müraciət ediblər.

Sınaqdan keçən ehtiyat dərsliklər nə vəd edir?

Şagirdlərin nəticələri yüksələcək, müəllimlərin inkişafına ciddi təkan verəcək, valideynləri tədris prosesinə cəlb edəcək

Sınaqlar nə göstərir?

Tədris resurslarının istifadəsindən əvvəl onların sınaqdan keçirilməsi təlim materiallarının keyfiyyətini artırmaq üçün mühüm mərhələdir. Dünyanın aparıcı təhsil sistemlərində bu mərhələ xüsusi əhəmiyyət kəsb etsə də, ölkəmizdə ehtiyat dərsliklərin sınaq mərhələsi ilk təcrübə olaraq maraqlı oydur.

Pilot layihədə iştirak edən siniflər ölkəmizdən müxtəlif şəhər, rayon və kəndləri ni əhatə edir. Sınaq müddətində müəllimlərlə six əməkdaşlıq edilir və onun nəticələri xüsusi blanklarda təqdim olunur. Bu müddətə ekspertlərin iştirakı ilə dərsliklərin müzakirəsi təşkil olunur və ictimai rəy öyrənilir. Sonda sınaqda iştirak edən müəllim, ekspert, rəyçilərin irad və təklifləri ümumiləşdiriləcək və dərslik komplektlərinin kütləvi istifadəsi üçün müvafiq düzəlişlər ediləcək.

Şagirdlər məktəbəhəzirlilik qruplarından galisə...

Bəs, bu sınaqın ilkin nəticələri nə göstərir? Azərbaycan məktəblərində istifadəyə verilən beynəlxalq təcrübəye və müasir təlim texnologiyalarına əsaslanan yeni dərsliklər beynəlxalq qiymətləndirmələrdə nəzərə alınan bacarıqların inkişaf etdirilməsinə nisbətən daha çox yer verilib. Təhsil İnstitutunun direktori əvəzi Emin Əmrullayevin sözlerina görə, Azərbaycan dili dərsliklərində PIRLS, riyaziyyat dərsliklərində isə TIMSS beynəlxalq qiymətləndirməsindən irəli gələn tələbler nəzəre alınır: "4-cü sinif şagirdləri arasında mətnlərin oxunun və qavramının (PIRLS) və riyazi təhsilin (TIMSS) keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi ilə bağlı beynəlxalq tədqiqatların çərçivəsində sənədləri təhlil edilib. İbtidai siniflərdə Azərbaycan dili və riyaziyyat fənləri üzrə hazırlıq istifadə olunan təhsil proqramlarının təkmilləndirilməsi üzrə təkliflər hazırlanıb".

Qeyd edək ki, şagirdlərin 1-ci sinif məktəbəhəzirlilik qruplarından müəyyənən səviyyə ilə gəldikləri ehtiyat dərsliklərdə nəzərə alınır. Müşahidələr göstərir ki, məktəbəhəzirlilikdən gələn birinci sinif şagirdlərinin qavramasında hər hansı problem yoxdur. Problem o siniflərdə yaranır ki, yarısı məktəbəhəzirlilikdən, digər yarısı isə birbaşa birinci sinifə gəlib. Emin Əmrullayevin sözlerinə görə, bu, həm müəllim üçün vəsait və iş daftərindən ibarət olurdusa, yəni dərslik komplektlərində məzmunu valideynlərin başa düşməsi, şagirdlərin evdə dərsə həyata keçirilməsi və ya qarşılaşmasıdır. Halbuki 6 yaşlı uşaqlar üçün bunun heç bir əhəmiyyəti yoxdur. Bunu sonradan da öyrənə bilər və öyrənəcək də. Yaxud, birinci sinifdə adədlər keçilir. Onları metodik olaraq rəqəmlərlə müqayisə etmək lüzum-

yardır: "Artıq birmənalıdır ki, sürətimizə birbaşa məktəbə gələn uşaq hazırlıq səviyyəsinin olmaması mənfi təsir edir. Bir neçə il əvvəl 20-25 faiz uşaq məktəbəhəzirlilikdən gəldi və sinifdəki 70-75 faiz uşaq birinci sinifdə oxuyurdu. Bu halda 20-25 faiz gözəlmeli olurdu ki, sinifdəki əksəriyyət onların səviyyəsinə çatınır və bundan sonra birgə yola davam etsinlər. Ancaq artıq uşaqların 70 faizə qədəri məktəbəhəzirlığa cəlb edilib və bu göstərici təzliklə 90 faiz uşaq məktəbəhəzirlilikdən gəlir, artıq dərsliklər bu amil nəzərə alıñaraq yazılıcaq".

Müəllimlər təlim keçməlidir

Ehtiyat dərsliklər müəllimlərlə bağlı da tədris prosesində bəzi yanlışları ortaya çıxarıb: "Müəllimlər şagirdlərə Azərbaycan dili fənni üzrə təsəvvür verərək daha çox hüsnətə fikir verir, oxuyub anlamanasına az diqqət ayırralar. Müşahidəmiz ondan ibarətdir ki, qarvama, anlama, düşünmək, tənqid etmək kimi bacarıqların önəmə çoxanlığından hər hansı bacarıqlar hələ də var".

Bunu nəzərə alaraq, ehtiyat dərsliklərə işləyən müəllimlərlə ixtisasartırmış təlimləri keçiriləcək. E. Əmrullayevin sözlerinə görə, yeni dərsliklərdən istifadədə müəllimlərin dəstəyə ehtiyacı olduğu mənitorinqlərdən aydın görünür: "Xüsusun, beynəlxalq qiymətləndirmələrdə ölçülen, Azərbaycan dərsliklərində istifadə olunan təhsil təlim texnologiyalarına əsaslanan yeni dərsliklər oxuyub qavraya bilirlər".

Bunu nəzərə alaraq, ehtiyat dərsliklərə işləyən müəllimlərlə ixtisasartırmış təlimləri keçiriləcək. E. Əmrullayevin sözlerinə görə, yeni dərsliklərdən istifadədə müəllimlər açıq-qapalı, dodaqlanan-dodaqlanmayan sait olduğunu da öyrədirilər. Halbuki 6 yaşlı uşaq üçün bunun heç bir əhəmiyyəti yoxdur. Bunu sonradan da öyrənə bilər və öyrənəcək də. Yaxud, birinci sinifdə adədlər keçilir. Onları metodik olaraq rəqəmlərlə müqayisə etmək lüzum-

Ehtiyat dərsliklər nələrə səbəb olacaq?

Beləliklə, yeni dərsliklər artıq istifadədədir. Onlarla bağlı ilkin rəy də var. Həmin rəyə güvənsek, yeni dərsliklərin sadəcə şagirdlər və müəllimləri deyil, həm də valideynləri təhsil prosesinə feal iştirakçısına çevirəcəyi şübhə doğurmur: "Ənənəvi dərsliklər dərslik, müəllim üçün vəsait və iş daftərindən ibarət olurdusa, yeni dərslik komplektlərində məzmunu valideynlərin başa düşməsi, şagirdlərin evdə dərsə həyata keçirilməsi və ya qarvama, anlama, düşünmək, tənqid etmək kimi bacarıqların önəmə çoxanlığından hər hansı bacarıqlar hələ də var".

Emin Əmrullayevin fikrincə, bu, valideynləri təhsil prosesinə daha yaxından cəlb etməyə imkan verəcək. Dərslik komplektinə daxil olan valideyn bələdçişi valideynlərin pedagoji maarifləndirilməsində böyük rol oynayacaq və onları tədris prosesinə cəlb edəcək.

Ehtiyat dərsliklər müəllim-pedagoji kontingençin inkişafına da ciddi təkan verəcək, şagirdlərin beynəlxalq qiymətləndirmələrdə nəticələrinin yüksəlməsinə şərait yaradacaq.

100 yaşlı maarif işığı

Qazax Müəllimlər Seminariyasına həsr olunan növbəti "Novruz mühazirəsi"

➡ Əvvəli səh.1

Ruhiyə DAŞSALAHLİ

Bu gün burada 100 körpə ağac torpağı basdırılacaq. Alma, armud, şeftali, xurma, heyva, nar... "Meyvələrdən 3 meyvə var", - deməyi, bar verən hər ağacdən bu torpağa kök salmaq, o bağı gözü kimi baxıb ağacların iller keçidkə böyüyen kölgəsinə görəmək, barını dərmək burda elində bel tutan hər kəsin arzusudur. Köləgsi böyükü bari çoxaldıqca hansı məqsəd üçün salındığı unulmasın deyə bir lövhə də vurulacaq. Qazax Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Rəcəb Babaşovun sözlerine görə, bu bağböyüdükcə Qazax seminariyasının xatirəsi də böyüküçək. 2 nömrəli tam orta məktəb də daxil olmaqla, Qazax rayonunda yetişən bundan sonrakı nesillər məşhur Müəllimlər Seminariyasını burada taniyacaq, burada xatırlayacaqlar.

Qazax Müəllimlər Seminariyasının elm və təhsilin inkişafında xüsusi xidməti

Qazaxın sayılib-seçilən məktəblərindən biri olan 2 nömrəli orta məktəbin akt zələ tam dolub. Kimlər yoxdur ki? Təhsil Nazirliyinin əməkdaşları, Qazax Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Rəcəb Babaşov, professor Ədalət Tahirzadə, "Şərq" qəzetinin baş redaktoru Akif Aşırı, "Ayna.az" saytının təsisçisi Elçin Şixli, rayonun pedagoji ictimaliyəti, media nümayəndələri, ən əsası, Qazax Müəllimlər Seminariyasının davamçısı olan Qazax Pedaqoji Texnikumunun məzunları... Tədbirdə onlar 5 nöfurdur: Ağakışı İsləməylov, Nəbi Nəbiyev, Süreyya Qurbanova, Nusirəvan Xəlilov və Nümayəndə Hüseynova. Qazax seminariyasının adına əkilən hər ağacın, deyilən hər sözün dəyəri onlar üçün sözlə ifadə

edilməyəcək qədər böyükür.

Təhsil Nazirliyinin səbə müdirinin müavini Əsgər Quliyev Qazax Müəllimlər Seminariyasının elm və təhsilin inkişafında xüsusi xidməti olduğunu qənaətindədir. Onun sözlərinin görə, Qazax tarixən maarifçilik ənənələri ilə tanınır və bu ənənə indi də davam edir. Ə.Quliyev ölkə Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən imzalanmış Qazax Müəllimlər Seminariyasının 100 illik yubileyinin qeyd olunması haqqında sərəncamından dərhal sonra Təhsil Nazirliyinin Tədbirlər Planının təsdiq olunduğu, bu planın uğurla həyata keçirildiyini bildirdi. Qazaxda keçirilən "Novruz mühazirələri" də bu planın bir parçasıdır.

Qazax Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Rəcəb Babaşov ölkə Prezidentinin təhsilin inkişafına göstərdiyi qayğıdan, həyata keçirilən islahatların əhəmiyyətdən danışdı. Islahatların Qazax rayonunda uğurlu nticələrini xüsusi qeyd etdi. Qazax Müəllimlər Seminariyasının Azərbaycan kəndlərində savadsızlığın aradan qaldırılmasında mühüm əhəmiyyət malik olduğunu vurğulayıb. Seminariyanın yetirmələri sırasında adları təhsil, elm və mədəniyyət tarixinə həkk olunmuş çox sayıda tanınmış sima var".

Qazax Müəllimlər Seminariyasının öz missiyasını uğurla başa vurdu

Sonra çıxış edən Bakı Avrasiya Universitetinin professoru Ədalət Tahirzadə çar Rusiyasında ali təhsil alan müsəlmanların əksəriyyətinin azərbaycanlılar, onların arasında qazaxlıların da kifayət qədər olduğunu vurğuladı. Onun sözlərinə görə, təhsilli qazaxlıların coxluğunun təsiri Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti yaradılanda dövlətin idarə olunmasına da görünüb: "Ən mühüm dövlət orqanlarında qazaxlılar rəhbər vəzifələrde çalışırdılar".

Tədbirdə səslənən fikirlərdən biri isə Qazax Müəllimlər Seminariyasının missiyasını başa vurması ilə bağlı oldu. Sonradan Qazax Pedaqoji Məktəbi adlanan Qazax Müəllimlər Seminariyasının fealiyyətini dayandırmış zeifləyərək sıradan çıxmazı ilə deyil, öz missiyasını başa çatdıraraq estəfəti 2 illik Müəllimlər İnstitutuna verəməsi ilə əlaqələndirildi.

Seminariyanın 90 yaşlı məzunu Nusirəvan Xəlilov Qazax Müəllimlər Seminariyasının missiyasından danışaraq dedi ki, təhsil ocağı-

nın fealiyyəti Ermənistən və Gürçüstəndə yaşayan azərbaycanlıların təhsil almasını asanlaşdırıldı. Özünün təhsil almaq üçün hər gün yaşıdagı Daşsalahlı kəndindən piyada gəlib-qayıtdığını vurğulayan Nusirəvan müəllim təhsil aldığı illəri xatırlatdı.

"Şərq" qəzetinin baş redaktoru Akif Aşırı isə riyaziyyatçı qazaxlıların da şeir, edəbiyyatı bağlılığıni Qazax Müəllimlər Seminariyasının qoymuş onənə ilə izah etdi. Bu onənə o qədər möhkəm olub ki, hələ də davam edir.

"Ayna.az" saytının təsisçisi Elçin Şixli 50 ilə yaxın müəllim olan atası İsləməyli Şixli şəhərin səfat götirərək, "Savadsız həkim 5-10 nəfəri şikət edər, amma savadsız müəllim bütün bir nəsli şikət edir" deyərək ölkəmizdə pedagoji kadr hazırlığı onənəsinə, bunun əhəmiyyətinə diqqət çəkdi. Qazax Müəllimlər Seminariyasının hazırladığı pedagoji kadrlarının sonrakı nəslin yetişməsindəki rolunu yüksək qiymətləndirdi.

Qazax Müəllimlər Seminariyası müstəqil Azərbaycan Respublikasının təhsil işçilərinə gənc nəslin azərbaycanlı məfkurəsi ruhunda yetişdirilmesi üçün zengin irs qoyub. Tədbirdə "Novruz mühazirələri"nin belə vacib məsələlərə həsr edilməsinin əhəmiyyəti xüsusi qeyd edilib, seminariyanın xalqımızın milli özündürkinin formalşemasındaki rolü vurğulanıb.

Bayramda "Dost xonçası"

Təhsil Nazirliyi və Qazax Rayon İcra Hakimiyyəti tərəfindən "Novruz mühazirəsi" çərçivəsində Qazax Müəllimlər Seminariyasının məzunlarına bayram hədiyyələri təqdim edildi. Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin Novruz bayramı ilə əlaqədar tənha, ahil və yaşılan insanları əhatə edən bayramlaşma kampaniyası çərçivəsin-

də seminariyanın məzunları olan Ağakışı İsləməylov, Nəbi Nəbiyev, Süreyya Qurbanova, Nusirəvan Xəlilov və Nümayəndə Hüseynova "Dost Xonçası" təqdim olundu.

Qazaxın qəhrəmanlıq ocağı

Xalqımız üçün elm, mədəniyyət, təhsil ocağı qədər qəhrəmanlıq ocağı da daim müqəddəs sayılıb. Her ikisi qorunub, hər ikisi ziyyarət olunub. Qazax rayonunun qurur mənəbəyi olan 285 şəhidi var. Şəhidlərinin 192-si gəncəldirdi. Qazaxın adı ilə öyündüyü 7 Milli Qəhrəmanı da daxil olmaqla, 285 şəhidini eyni giyində ziyyarət etmək, hər birinin xatirəsini anmaq üçün artıq bir ziyyarətgah var. Qazaxda yeni tikilən "Şəhidlər Xiyabarı" şəhidləri birləşdirən və şəhidliyə münasiətini ifadə edən bir ziyyarətgahə çəvrilər. Şəhidlər üçün daim yanın şəbədi möşəl onların hər birinin qəhrəmanlıq həkayəsini danişır.

Şəhidlərin xatirəsinə yaradılan şəhən önungə tor qərəfillər düzən qonaqlar Xiyabanın qarşısındaki "Şəhidlərin qız qardaşı" bulğanından su içib, şəhid Vəfa Mansurovani da hörmetlə andılar.

2 əsrin təhsil müəssisələrini birləşdirən "Xiyaban"

Qonaqları "Şəhidlər Xiyabarı"ndan sonra Qazax Müəllimlər Seminariyasının ilk binasını ziyyarət gözləyir.

Qəribədir, elə deyilmə! Nəinki rayonda, hətta ölkəmizdə XXI əsrin en müasir təhsil komplekslərində biri sayılan Qazax şəhər 2 nömrəli orta məktəbi və XX əsrin en tərəqqipərvər təhsil ocağı olan Qazax Müəllimlər Seminariyasını

birləşdirən "yol"da "Şəhidlər Xiyabarı" yerləşib. 100 il əvvəl fealiyyət göstərmiş bir təhsil ocağının işığının bu günümüzü işləndirməsində, yeni nəslə bu gün müstəqil dövlətdə, 2 nömrəli məktəb kimi en müasir təhsil müəssisəsində yetişdirəmizdə, uzun sözün qisası, 100, 1000 ilin ənənələrinə bu gününmüze daşıya bilməyimizdə məhz o şəhidlərə borclu deyiləkmi?

Beləliklə, böyük bir ziyyə nəsilin yetişməsinə vəsile olan binaya üz tuturuq.

Qazax Müəllimlər Seminariyasının ilk binası

Qazaxın en görəməli yerindədir Qazax Müəllimlər Seminariyasının ilk binası. Ənənələri yaşadıldığı kimi, binası da sahə-salamatdır. Zaman aşımına ugrağı, ilk görkəmni itirdiyi doğrudur. Ancaq missiyasını davam etdirir. Yenə bu binaya müəllim və şagirdlər gelir. Yenə burada bir nəsil yetişir. Hər gün bir hərf, bir söz, bir cümlə öyrənilir. Yetişməkdə olan bu nəsil Yuxarı Əksiparadan məcburi köçkünlərə müləklərinə uşaqlardır.

Qazax Müəllimlər Seminariyasının 17 otaqdan ibarət binasına sonradan əlavələr olunaraq otaqlarının sayı çoxalıdır. R.Babaşovun dediyinə görə, binanın bərpə etmək barədə artıq qəti qərar var. Tezliklə bu istiqamətdə real addımlar atılacaq: "Aprel ayından başlasaq, 3-4 ayda tamamlayacaq. Muzey yaradılacaq və Qazax Müəllimlər Seminariyasının ilk binası olaraq qurunacaq".

Beləliklə, Qazax Müəllimlər Seminariyasının tarixdəki mövqeyini, xalqın ürəyindəki mənəvi dəyərini qoruyub saxladığı kimi, səliqəli görkəminə də qovuşacaq.

Qazaxda yanmağa başlayan işq

Seminariyanın dəmir qapısının qarşısında tonqal qalandı. Tonqala od salmaq missiyası rayonun fəxri olan yetirmələrinə, görkəmli şəxslərinə həvale edildi. Tonqal alışmaga başlayanda Novruz əhvali rühiyyəsi hər kəsi ruhlandırdı. Uşaq-Gənclər İnkışaf Mərkəzinin şagirdlərinin Azərbaycan folklorundan səsləndirdiyi nümunələr, səliqədikləri şeirlər, oxuduqları mahnılar tədbiro rəng qatdı, yeni günün başlığına, geleceyimizin sağlam nəslinə lələkde olduğuna inam yaratdı.

Yel çorşənbəsində qalanın Novruz tonqalı alovlandıraq otrafa sadəcə istiliyini deyil, qıqlıcmalarını da yaydı. 100 yaşlı maarif işığına yığışanlar otrafına yığışdırıb tonqalın da öz missiyası var: Alovundan otrafa saatdan qıqlıcmaları, qoy, yel hər tərəfə yaysın. 100 il əvvəl Qazaxda yanmağa başlayan bu işqdan ölkəmizin hər yanına pay düşsün.

AzTU Almaniya universitetləri ilə əməkdaşlığı genişləndirir

Universitetin prorektoru bu ölkədə işgüzar səfərdə olub

kin razılıq əldə edib. Professor Sübhan Namazov institutun laboratoriya bazası ilə yaxından tanış olub, gelecekədə birgə yerinə yetiriləcək layihələr barədə müzakirələr aparıb.

Növbəti görüş Rostok Universitetinin Maşınçayırma və gəmi texnikası fakültəsinin dekanı, professor Hermann Seitz ilə keçirilib. Görüşdə "Texniki termodynamika" kafedrasının müdürü, AzTU-nun faxri doktoru, professor Hassel və kafedranın dosenti, həmyerlimiz Cavid Səfərov iştirak ediblər. Görüşdə birgə kafedrənin hazırlanması, beynəlxalq layihələrdə birgə işləmə razılıq əldə olunub. AzTU-nun məzunu, bu kafedranın dosenti Cavid Səfərovun təşəbbüsü ilə

professor Sübhan Namazov Rostok Universitetinin "Texniki termodynamika" kafedrasında AzTU və yerinə yetirilən layihələr haqqında təqdimatla çıxış edib. Professor Rostok Universitetinin Beynəlxalq əlaqələr və ERASMUS+ ofisinin rehberi Michael Paulusla da görüşüb, beynəlxalq mübadilə, ikili diplom layihələrinin de iştirak etmek üçün mövcud mexanizm-

lər müzakirə edilib.

Daha sonra professor S.Namazov 2001-2002-ci illərdə çalışdığı Axen Texniki Universitetinə səfər edib. Universitetin Qara Metallar Metallurgiyası və Materiallar Texnologiyası institutlarında keçirilən görüşlərdə birgə rəhbərlik etməklə doktorant və magistr hazırlığı, həmcinin müxtələf təhsil layihələrində birgə iştirakla bağlı razılıq əldə olunub. Qara Metalların Metallurgiyası Institutunun rehberi, professor Dieter Senk belə təşəbbüsleri dəstekleyəcəyini bildirib. Görüşlər zamanı ikili diplom layihələrinin yerinə yetirilməsi de müzakirə olunub və bununla bağlı təklif müsbət qarşılıq.

I sinfə elektron qeydiyyatın əhatəsi genişlənib

Xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlar üçün qəbul da elektron formada həyata keçirilir

➡ Əvvəli səh.1

Bununla bağlı həmin uşaqların valideynlərinə bildirişlər göndərilir. Məktəbəhəzirləq qruplarında təhsil alan uşaqların valideynlərinin istəmini nözərdə alaraq, I sinifdə də onların eyni sinifdə komplektləşdirilməsi və onlara eyni müəllimin tədris aparması nözərdə tutulur. Bu qayda, 2018-2019-cu tədris ilində məktəbəhəzirləq qruplarında dərs deyən, 2019-2020-ci tədris ilində I sinifdə tədris aparması planlaşdırılan müəllimlərin dərs deyişini siniflərə şəmli olunur.

Məktəbəhəzirləq qruplarındakı uşaqlar üçün sistem tərəfindən avtomatik sorğu yerləşdirildikdən sonra valideynlər Şəxsi kabinetdən elektron "Ərizəni" çap edərək, sentyabrın 15-dək müvafiq sənədlərlə birlikdə məktəbə təqdim edə bilərlər. Valideyn əvlədi üçün birinci sinifdə məktəb və ya müəllim seçimini deyişmək istədiyi təqdirdə 13 mart 2019-cu il tarixindən etibarən "Sorgunu sil" düyməsini sıxaraq yenidən seçim edə bilər.

Sual: I sinfə şagird qəbulu hansı müddətlərdə həyata keçirilir?

Cavab: Ərizələrin onlayn qeydiyyatı 13.03.2019-cu il tarixdən 15.09.2019-cu il tarixdək həyata keçirilir.

Sual: 2019-2020-ci tədris il üçün ümumtəhsil məktəblərinin I sinifə şagird qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: 2019-2020-ci tədris il üçün ümumtəhsil məktəbləri, lisey və gimnaziyaların Azərbaycan bölməsi üzrə I sinifə şagird qəbulu ümumi qaydada həyata keçirilir (Tədrisi xüsusi proqramla aparılan Bakı Avropa Liseyi, Respublika İncəsənət Gimnaziyası və Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə seçən valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) uşaqlarının qəbulu necə həyata keçirilir).

Sual: Elektron sistemdən istifadə ödəniləndirilir?

Cavab: Xeyr, elektron sənəd qəbulu sistemindən istifadə üçün heç bir ödəniş tələb olunmur.

Sual: Elektron qeydiyyat zamanı bir neçə məktəb seçmək mümkündürmü?

Cavab: Xeyr. Valideynə yalnız bir məktəb seçərkən sorğu yerləşdirilmək imkanı yaradılır.

Sual: I sinfə qəbul üzrə müraciətlərin çox olduğu bazi məktəblərdə şagird qəbul, ilk növbədə hansı üstünlük hüquqı əsasında aparılır?

Cavab: Bakı şəhərində yerləşən bir sıra məktəblərdə birinci sinfə onlayn qeydiyyat zamanı uşaqların məktəbə qəbul üzrə aşağıda qeyd olunmuş üstünlük hüquqları təmin olunur:

* valideyni (qanuni nümayəndəsi) qeydiyyat üvəni üzrə həmin məktəbin müəyyən edilmiş orzusunda yaşayış-

* valideyni (qanuni nümayəndəsi) həmin məktəbdə işləyən;

* bacısı və ya qardaş həmin məktəbdə təhsil alan.

Sual: Məktəbəhəzirləq qruplarının dərsi təhsil alan əvlədi üçün I sinfə şagird qəbul prosesində məktəbin digər müəllimlərindən birini seçə bilərmi?

Cavab: Valideyn şəxsi kabinetə daxil olaraq yerləşdirilmiş sorğunu sıilib yenidən məktəb və müəllim seçə bilər.

Sual: Digər dildə tədris aparılan bölmə üzrə I sinfə şagird qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: 2019-2020-ci dərs il üçün I sinfə şagird qəbul prosesində digər dildə tədris aparılan bölmə üzrə şəhəri nitq bacarıqlarının qiyamətləndirilməsi nəticəsində uğur qazanmayan uşaqlar həmin məktəbin Azərbaycan bölməsinə qəbul edilsə bilər.

Sual: Valideyn şəxsi kabinetə daxil olaraq yerləşdirilmiş sorğunu sıilib yenidən məktəb və müəllim seçə bilər?

Cavab: Valideyn şəxsi kabinetə daxil olaraq yerləşdirilmiş sorğunu sıilib yenidən məktəb və müəllim seçə bilər.

Sual: Digər dildə tədris aparılan bölmə üzrə I sinfə şagird qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: 2019-2020-ci dərs il üçün I sinfə şagird qəbul zamanı valideyn digər dildə tədris aparılan bölmə seçədi zaman uşağın şəhəri nitq bacarıqları qiyamətləndiriləcək.

Sual: Valideyn uşağının şəhəri nitq bacarıqlarının qiyamətləndirilməsi üçün hansı qaydə dürüst?

Cavab: Valideyn uşağının şəhəri nitq bacarıqlarının qiyamətləndirilməsi üçün şəhəri nitq bacarıqlarının qiyamətləndirilməsi nəticəsində uğur qazanmayan uşaqlar həmin məktəbin sənədlərini təqdim edə bilərlər.

Sual: Uşaq digər dildə tədris aparılan bölmə üzrə şəhəri nitq bacarıqlarının qiyamətləndirilməsi zaman uşağın şəhəri nitq bacarıqları qiyamətləndiriləcək.

Cavab: Uşaq digər dildə tədris aparılan bölmə üzrə müsahibədən uğur qazanlığı halda, növbəti addımlar hansılardır?

Cavab: Uşaq digər dildə tədris aparılan bölmə üzrə müsahibədən uğur qazanlığı halda, onun növbətinə qazanılmışdır.

Sual: Şəhəri nitq bacarıqlarının qiyamətləndirilməsinin nəticəsi haqqda

I sinfə şagird qəbulunun elektron sistem vasitəsilə həyata keçirilməsinə dair sual-cavab

Sual: Azərbaycan bölməsi üzrə məktəbəhəzirləq qrupunda təhsil alan uşaqların müsabiqədənkmər digər dildə tədris aparılan bölmə üzrə məktəb seçimi hüquq varmı?

Cavab: Övlədi Azərbaycan bölməsi üzrə məktəbəhəzirləq qrupunda təhsil alan valideyn (və ya qanuni nümayəndə) elektron sistemindəki qeydiyyatını ləğv edərək digər dildə tədris aparılan bölmə üzrə sorğu yerləşdirəm istəyərsə, evvelcə şəhəri nitq bacarıqlarının qiyamətləndirilməsi üzrə müsahibə mərhələsində iştirak etməlidir.

Sual: Digər dildə tədris aparılan bölmə üzrə məktəbəhəzirləq qrupunda təhsil alan uşaqların sorğusunu ləğv edib, başqa məktəb seçmək hüquq varmı?

Cavab: Bəli. Bunun üçün sisteme əvvəl yerləşdirilmiş sorğu ləğv olunmalıdır, sonra kateqoriyadan asılı olaraq yenidən məktəb seçilməlidir. Məktəbəhəzirləq qrupunda təhsil alan uşaqların müsahibə mərhələsində iştirak etməsinə ehtiyac yoxdur.

Sual: Bakı Avropa Liseyi, Respublika İncəsənət Gimnaziyası və Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə seçən valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) uşaqlarının qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: Bakı Avropa Liseyi, Respublika İncəsənət Gimnaziyası və Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə seçən valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) uşaqlarının qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: Bakı Avropa Liseyi, Respublika İncəsənət Gimnaziyası və Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə seçən valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) uşaqlarının qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: Bakı Avropa Liseyi, Respublika İncəsənət Gimnaziyası və Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə seçən valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) uşaqlarının qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: Bakı Avropa Liseyi, Respublika İncəsənət Gimnaziyası və Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə seçən valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) uşaqlarının qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: Bakı Avropa Liseyi, Respublika İncəsənət Gimnaziyası və Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə seçən valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) uşaqlarının qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: Bakı Avropa Liseyi, Respublika İncəsənət Gimnaziyası və Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə seçən valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) uşaqlarının qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: Bakı Avropa Liseyi, Respublika İncəsənət Gimnaziyası və Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə seçən valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) uşaqlarının qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: Bakı Avropa Liseyi, Respublika İncəsənət Gimnaziyası və Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə seçən valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) uşaqlarının qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: Bakı Avropa Liseyi, Respublika İncəsənət Gimnaziyası və Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə seçən valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) uşaqlarının qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: Bakı Avropa Liseyi, Respublika İncəsənət Gimnaziyası və Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə seçən valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) uşaqlarının qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: Bakı Avropa Liseyi, Respublika İncəsənət Gimnaziyası və Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə seçən valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) uşaqlarının qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: Bakı Avropa Liseyi, Respublika İncəsənət Gimnaziyası və Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə seçən valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) uşaqlarının qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: Bakı Avropa Liseyi, Respublika İncəsənət Gimnaziyası və Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə seçən valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) uşaqlarının qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: Bakı Avropa Liseyi, Respublika İncəsənət Gimnaziyası və Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə seçən valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) uşaqlarının qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: Bakı Avropa Liseyi, Respublika İncəsənət Gimnaziyası və Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə seçən valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) uşaqlarının qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: Bakı Avropa Liseyi, Respublika İncəsənət Gimnaziyası və Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə seçən valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) uşaqlarının qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: Bakı Avropa Liseyi, Respublika İncəsənət Gimnaziyası və Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə seçən valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) uşaqlarının qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: Bakı Avropa Liseyi, Respublika İncəsənət Gimnaziyası və Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə seçən valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) uşaqlarının qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: Bakı Avropa Liseyi, Respublika İncəsənət Gimnaziyası və Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə seçən valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) uşaqlarının qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: Bakı Avropa Liseyi, Respublika İncəsənət Gimnaziyası və Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə seçən valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) uşaqlarının qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: Bakı Avropa Liseyi, Respublika İncəsənət Gimnaziyası və Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə seçən valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) uşaqlarının qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: Bakı Avropa Liseyi, Respublika İncəsənət Gimnaziyası və Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə seçən valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) uşaqlarının qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: Bakı Avropa Liseyi, Respublika İncəsənət Gimnaziyası və Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə seçən valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) uşaqlarının qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: Bakı Avropa Liseyi, Respublika İncəsənət Gimnaziyası və Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə seçən valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) uşaqlarının qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: Bakı Avropa Liseyi, Respublika İncəsənət Gimnaziyası və Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə seçən valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) uşaqlarının qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: Bakı Avropa Liseyi, Respublika İncəsənət Gimnaziyası və Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə seçən valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) uşaqlarının qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: Bakı Avropa Liseyi, Respublika İncəsənət Gimnaziyası və Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə seçən valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) uşaqlarının qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: Bakı Avropa Liseyi, Respublika İncəsənət Gimnaziyası və Bülbül adına orta ixtisas musiqi məktəbinə seçən valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) uşaqlarının qəbulu necə həyata keçirilir?

Cavab: Bakı Avropa Liseyi, Respublika

Azərbaycan Respublikası Fövqələdə Hallar Nazirliyinin 04 avqust 2010-cu il tarixli, 078 nömrəli əmri ilə təsdiq olunmuşdur

“Gənc xilasedici və yanğınsöndürən” yarışının keçirilməsi haqqında Əsasnamə

1. Ümumi müddəələr

1.1. “Gənc xilasedici və yanğınsöndürən” yarışı ümumtəhsil məktəblərinin şagirdləri arasında fövqələdə hallara hazırlıq sahəsində fiziki və intellektual müsabiqələrdən ibarət yarışdır. Yarış Azərbaycan Respublikasının Fövqələdə Hallar Nazirliyinin təşkilatçılığı və Təhsil, Gənclər və İdmən nazirliklərinin dəstəyi ilə keçirilir.

1.2. Yarışın keçirilməsinin əsas məqsədləri aşağıdakılardır:

- yeniyetmə və gənclərin fövqələdə hallara hazırlıq seviyyəsinin yüksəldilməsi;
- məktəblilər şəxsi və içtimai təhlükəsizliyə məsuliyyəti yanaşma hissini aşınması;
- gənc nəslə herbi-vətənpərvərlik ruhunun aşınmasına;
- məktəblilərlər arasında sağlam hayat tərziinin təbliğidir.

1.3. Yarış aşağıdakı seviyyələrdə keçirilir:

- məktəbdaxili-seçmə yarışlar;
- rayon (şəhər) yarışları;
- zona yarışları;
- ümumrespublika yarışları.

1.4. Məktəbdaxili-seçmə yarışlar ümumtəhsil müəssisələrinin rəhbəri tərəfindən təsdiq olunmuş program əsasında keçirilir.

1.5. Rayon (şəhər), zona və ümumrespublika yarışları Fövqələdə Hallar Nazirliyi, Təhsil Nazirliyi, Gənclər və İdmən Nazirliyinin yerli qurumlarının dəstəyi ilə keçirilir.

1.6. Yarışlar şəraitə uyğun olaraq hazırlanmış program əsasında keçirilir.

1.7. Ümumrespublika yarışlarında zona yarışlarının qalibi olan komandalar iştirak edirlər.

2. Yarışların hazırlanması və keçirilməsi

2.1. Yarışlar Azərbaycan Respublikası Fövqələdə Hallar Nazirliyi, Təhsil Nazirliyi, Gənclər və İdmən Nazirliyinin nümayəndələrindən ibarət Təşkilat Komitəsi tərəfindən təşkil olunur.

Təşkilat Komitəsinin tərkib, yarışların keçirilmə vaxtı, yeri və hazırlıq ardıcılılığı, homçının xörçlərin smetası Fövqələdə Hallar Nazirliyinin müvafiq əmri ilə təsdiqlenir.

2.2. Yarışların keçirilməsi üçün Hakimlər Kollegiyasının yaradılıb. Hakimlər Kollegiyasının komplektləşdirilməsi Fövqələdə Hallar Nazirliyinin regional mərkəzləri, Təhsil Nazirliyi, Gənclər və İdmən Nazirliyinin yerli qurumları tərəfindən aparılır.

Hakimlər Kollegiyasının tərkibini və iş prin-

sipini Təşkilat Komitəsi müyyən edir.

Hakimlər Kollegiyasının tərkibinə yarışların baş hakimi, baş hakimin təhlükəsizlik məsələləri üzrə müavini, yarışların katibi, yarış növbələrinə müvafiq hakimlər, mərhələlər üzrə hakimlər daxildir.

2.3. Rayon (şəhər), zona və ümumrespublika yarışlarında iştirakçılar haqqında məlumat toplanması üçün Təşkilat Komitəsi üzvünün rəhbərlik etdiyi Mandat Komissiyası yaradılır. Baş hakimin təhlükəsizlik məsələləri üzrə müavini və yarışların katibi də Mandat Komissiyasına daxil edilir.

2.4. Yarışlar nümunəvi yarış programına uyğun keçirilir (Əlavə 1).

3. Yarış iştirakçıları

3.1. Yarışlar kiçik (12-14 yaş) və böyük (15-17 yaş) olmaqla 2 yaş qrupunda keçirilir.

3.2. Komandaların tərkibinə 7 iştirakçı, 3 müsəvətçi (komandanın rəhbəri, onun müavini və təbliğçisi) daxildir.

3.3. Yarışın bütün iştirakçıları çöl şəraitində yaşaşığı, gecələməyi, tonqaldı yemək hazırlamağı və üzəməyi bacarmalıdır.

3.4. Komanda üzvləri çöl şəraitində yaşaşığı üçün şəxsi və komanda yaid zəruri geyim və lovacızatmlarla təchiz olunmalıdır.

4. Düşərgələrin hazırlanması

4.1. Düşərgələrin yerini Təşkilat Komitəsi yerli icra hakimiyəti organının razılığı ilə təyin edir. Bu zaman orzunun iqlim və coğrafi şəraitini nəzərə alınmalıdır. Düşərgə ümumişək magistral yolların kənddə yerləşməli və sərhədlər təyin edilməlidir.

4.2. Düşərgə qurularkən hakimlər korpusu və iştirakçılar üçün yaşlı yeri, komandaların düzülmüş üçün sahə, təsərrüfat zonası, sanitər qoşşaları və dayanacaq yeri nozora alınmalıdır.

4.3. Yaşış zonasında çadırlar sira ilə qurulmalıdır. Sıralar arasında məsafə 5 m, çadırlar arasında məsafə isə 2,5 m olmalıdır. Hor komandaların qarşısında onun adı yazılın nəqliyyat vasitəsi dayanmalıdır.

4.4. Hakimlər korpusunun yaşış yerində hakimlərin istirahəti üçün olan çadırlardan oləvə hakimlərin kollegiya və komanda rəhbərləri ilə iclasları keçirilməsi üçün carəq qurulmalıdır.

4.5. Hakim və iştirakçıların yaşış yerlərinin arasında üstündə “Gənc xilasedici və yanğınsöndürən” yarışının keçirilmə şərtləri, mərhələ

yarışları və müsabiqələrinin şartları, mərhələlər üzrə informasiya, başlangıç protokolları, bütün xidməti heyətin yerləşmə sxemi, günün bölgümləri, döşərgənin iş qaydaları, elanlar və s. asılan məlumat ləhvələr qeyd olmalıdır.

4.6. Düşərgə yanğından mühafizə qaydalarına ciddi riayət olunmaqla qurulmalıdır. Ərazi daimi olaraq tullantıldan və quru otdan temizlənilər. Düşərgənin ərazisində yanğınsöndürmə ləvazimatları aslnmalıdır. Düşərgədən 40 m-dək məsafədə tez aləvən vasitələrə odalların, qadırların işçiləndirilməsi üçün açıq odlardan (kibrıt, alişan, sam və s.) istifadə, yanğınsöndürmə vasitələrinin yerləşdiyi orzaya gedən yolu kəsmək qadağandır.

5. Düşərgənin tibbi təchizatı

5.1. Yarış iştirakçıları daimi tibbi nəzarətde saxlanmalıdır. Düşərgənin ərazisində və müsabiqələrin keçirildiyi yerlərdə zədəli iştirakçılarla ilk tibbi yardım göstərmək üçün tibbi işçilərinə xüsusi yer ayrılmalı və zəruri hallarda onların tibbi müssəsəsələrinə aparlamları üçün tacili yardım машını ilə temin olunmalıdır. Yaşış yerləri və yeməkləri daim həkim nəzarətində olmalıdır.

6. Düşərgələrin hazırlanması

6.1. Düşərgələrin yerini Təşkilat Komitəsi yerli icra hakimiyəti organının razılığı ilə təyin edir. Bu zaman orzunun iqlim və coğrafi şəraitini nəzərə alınmalıdır. Düşərgə ümumişək magistral yolların kənddə yerləşməli və sərhədlər təyin edilməlidir.

6.2. Düşərgə qurularkən hakimlər korpusu və iştirakçılar üçün yaşlı yeri, komandaların düzülmüş üçün sahə, təsərrüfat zonası, sanitər qoşşaları və dayanacaq yeri nozora alınmalıdır.

6.3. Yaşış zonasında çadırlar sira ilə qurulmalıdır. Sıralar arasında məsafə 5 m, çadırlar arasında məsafə isə 2,5 m olmalıdır. Hor komandaların qarşısında onun adı yazılın nəqliyyat vasitəsi dayanmalıdır.

6.4. Hakimlər korpusunun yaşış yerində hakimlərin istirahəti üçün olan çadırlardan oləvə hakimlərin kollegiya və komanda rəhbərləri ilə iclasları keçirilməsi üçün carəq qurulmalıdır.

6.5. Hakim və iştirakçıların yaşış yerlərinin arasında üstündə “Gənc xilasedici və yanğınsöndürən” yarışının keçirilmə şərtləri, mərhələ

- yarı məsafəsinin start ve finiş hissəsinin röngli lent və yazıclarla işarələnməsi;

- iştirakçılar təhlükə töredə bilən əraziyələrə xəberdaredici işarə və yazıclar qoyulması.

6.3. Yarışlardan könər vaxtda yarı iştirakçılarının həyat və sağlamlığının təhlükəsizliyinin temin olunması, iştirakçılar tərəfindən təhlükəsizlik texnikası qaydalarına riayət olunması, nizam-intizamın qorunması məsuliyəti komanda rəhbərlərinin üzərində olmalıdır.

6.4. Düşərgələrin təşkil olunduğu müddət-də ümumi təhlükəsizliyə Fövqələdə Hallar Nazirliyi tərəfindən təyin olunmuş düşərgə rəhbərləri cavabdehdirlər.

6.5. Zərərçəkənlərin daşınması vasitələri istisna olunmaqla başqa digər ilə düzələn vasitələrdən istifadə qadağandır. Büttün xüsusi istehsal olunan qırğular yalnız Təşkilat Komitəsi tərəfindən yardımılmış texniki komissiyannın icazəsindən sonra məşqələrə və yarışlarda istifadə oluna bilər.

7. Nöticələrin hesablanması prinsipləri

7.1. Komandaların distansiyaları keçməsi aşağıdakılardır üzrə hesablanır:

- keçmə vaxtı ilə;
- alınmış cərimələrlə;
- cərimə balları ilə;
- vaxtın cəmi ilə.

Keçmə vaxtı komandanın on axırıcı iştirakçısının finişi catdırıq yekun qiymətidir.

7.2. Komandanın nöticəsi yarışların mərhələlərinin nöticələrinin cəmi ilə hesablanır.

Komandanın tutduğu yer onun nöticələri ilə müeyyen olunur. Əgər komandanın nöticələri bərabər olsa, o zaman on cərimə ballı toplama komanda qalib sayılır. Əgər cərimə balları da eynidirse, o zaman “Axtarış-xilasetmə işi” və “Yaşam marşrutu” adlı məsabiqələrdə Hallar Nazirliyinin regional mərkəzlərindən - Təşkilat Komitesine.

7.3. Bir və ya bir neçə mərhələdən çıxarılan komandalar, çıxarılmış sırası ilə nöticələri tam hesablanmış komandaların arxasına düzünlür.

7.4. Ümumi hesablamada komandaların yeri onların ayrı-ayrı mərhələlərdəki nöticələri ilə müeyyen olunur. Nöticələr bərabər olduğu zaman on uzun məsafədə olan “Yaşam marşrutu” üzrə on yüksək bal toplamış komanda qalib sayılır.

Heç bir bal toplamayan komandalar ümumi hesablamada sonuncu yerde hesab olunur.

8. Mükafatlandırma

8.1. Ümumi hesablamada I-III yerləri tutan komandalar diplomlarla, iştirakçılar, rehbərlər, onların müavinləri və tərbiyəçi hədiyyə və diplomla təltif olunur.

8.2. Ayrı-ayrı növlərdə I-III yerləri tutan komandalar diplomlarla, iştirakçılar, rehbərlər, onların müavinləri və tərbiyəçi hədiyyə və diplomla təltif olunur.

8.3. Yarışın Təşkilat Komitəsi ayrı-ayrı mərhələlərdə fəaliyyət göstərən komandalar və iştirakçılar üçün əlavə mükafatlar nəzərdə tutulmalıdır.

9. Komandalarnın maliyyələşdirilməsi

9.1. İştirakçıların yarış keçirildiyi əraziyə gedis-galışları, lazımi eşyalarda temin olunması və yarış ilə bağlı bütün xörçləri əhatə edən xorcələr smetası Təşkilat Komitəsi tərəfindən hazırlanır.

10. Ərizələrin qəbulu

10.1. Ərizələr (Əlavə 3) yarış başlanmasından ən azı 15 gün əvvəl, aşağıda göstərilmiş ardıcılıqla təqdim olunmalıdır:

- məktəbdaxili-seçmə yarışlarında sınıf rəhbəri tərəfindən məktəb direktoru;
- rayon yarışlarında məktəb direktoru tərəfindən yerli təhsil şöbələrinə;
- zona yarışlarında yerli təhsil şöbələrinə;
- ümumrespublika yarışlarında Fövqələdə Hallar Nazirliyinin regional mərkəzlərindən - Təşkilat Komitesine.

10.2. Komandanın rəhbəri yarış gələrkən Mandat Komissiyasına aşağıdakılardan təqdim etməlidir:

- vahid formada sağlamlıq haqqında arayış; (Əlavə 4)
- komandanın göndərilməsi barədə təhsil müəssisəsinin emrinən çıxarış;
- komandanın rəhbəri, onun müavininin və tərbiyəçinin şəxsiyyət vəsiqəsi, ezməyyə vərəq;
- iştirakçıların şəxsiyyətinə təsdiq edən sənəd (dəfənə) haqqında şəhadətnamə və ya şəxsiyyət vəsiqəsi;
- iştirakçının müvafiq təhsil müəssisəsində təhsil alındığı təsdiq edən sənəd;
- iştirakçının valideyinin razılığını təsdiq edən sənəd.

Əlavə 1

Yarışların nümunəvi programı

Yarışların konkret programları Təşkilat Komitəsi tərəfindən müəyyənləşdirilir.

Yarışların seviyəsindən asılı olaraq, aşağıdakı müsabiqələr keçirilə bilər:

1. “Məneolər zolağı”
2. “Kombinədilmiş yanğın estafeti”
3. “Axtarış - xilasetmə işi”
4. “Yaşam marşrutu”
5. “Çöl şəraitində yaşış”
6. “Müsabiqə programı”

Bundan əlavə, yarış programına ekskursiyalar, modern-eyləncəli tədbirlər, futbol, voleybol, basketbol və s. üzrə dostluq görüşləri də olavə edilməlidir.

Məktəbdaxili yarışlara 3-dən az olmayıaraq yarış, 2-dən az olmayıaraq müsabiqə programı daxil edilməlidir.

Rayon yarışlarına 4-dən az olmayıaraq yarış, “Axtarış - xilaset

Məlahət MURŞÜDLÜ,
pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru

Pedaqogika yunan sözüdür. Bəzi tərcümələrdən fərqli olaraq hərfi mənası "uşağın doğulması", "uşağın idarəolunması" və "tərbiyə sənəti" anamlarını verir. Bu üç amili özündə ehtiva eden pedaqogikanın ilkin fikir və ideyaları insanlıq mövcud olduğu dövrden meydana gələrək xalq yaradılığının bütün janlarında, eləcə də Qədim Şərqi filosoflarının görüşlərində təcəssüm edərək çağdaş günümüzdə müstaqil bir elm kimi formalşmışdır. İnsanın yetişdirilməsi, onun təlim-tərbiyəsi, həyata, yaşayışa hazırlanması pedaqogika elinin təməl prinsiplərini təşkil edir.

Əsrlərin süzgəcindən keçən bu prinsiplərin kamil insan ideyasını irəli sürən Nizamini, N.Tusinini, M.Füzulinin, A.Bakixanovun və digər mütefəkkirlerin əsərlərində bir sistem halim allığı göürüd. Nizaminin qohrəmanları dərin biliyə malik olmaqla yanaşı özünüdərə, ədalətlilik, humanizm, əməksevərlik, davranış və ünsiyyət mədəniyyəti, cesarətlilik kimi mənəvi-əxlaqi keyfiyyətlərə malik olmuşdur. XVI yüzyillikdə yaşayıb yaratmış, zəngin pedaqoji irsə ma-

lik M.Füzuli əsərlərində təlim və tərbiyənin məqsədine, məzmununa və üsullarına toxummuş, orta əsr təlim-tərbiyə məktəbinin quruluşunu, onun təşkili formasını təqib etmişdir. M. Füzulinin "Hər kəs ilə onların öz eşqilərinin səviyyəsində danış" - deyə irəli sürdüyü pedaqoji fikri bu gün: "hər kəs bilik, bacarığına görə yanaşnaq" mədəası kimi təlim-tərbiyədə pedaqogikanın ən əsas tələblərindən biridir. Maraqlıdır ki, M.Füzulidən 200 il sonra təbiətmüvafiqlik nə-

zəriyyəsini müdafiə edən İsvəç pedaqoqu, demokrat İohan Pestolotsi da "Hər bir uşaqla inkişaf üçün zəmin olub təbii imkan var" fikrini söyləyərək təlim-tərbiyə prosesində hər bir uşağın yaşının və fərdi xüsusiyyətlərinin nəzərə alınmasını irəli sürür. O, tərbiyənin məqsədini uşaqın özünəməxsus harmonik, fiziki, əxlaqi, əqli inkişafını təmin etməklə "həqiqi insanlar" hazırlamaqda görürdü. "Böyük didaktika" əsərinin müəllifi Y.Kommenski isə öz sələflərindən çox ilər avvalı insanı daim inkişafda olan varlıq kimi qiymətləndirmiş və tərbiyənin köməyi ilə "Hər uşaqı insan etmek olar" fikrini irəli sürmişdir.

XXI yüzükildə bazar iqtisadiyatının sürətli dəyişən qaydaları, qloballaşmanın həyatımıza nüfuz etməsi insan kapitalının yetişdirilməsi istiqamətində bizim qarşımızda yeni vəzifələr qoyur. Minilliyyətin çağırışı olan insan kapitalının yetişdirilməsi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 29 dekabr tarixli Fərmani ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış" inkişaf Konsepsiyasının

əsas məqsədlərindən biridir. Belə ki, sənəddə insan kapitalının inkişafı perspektivləri ön plana çekilərək mövcud vəziyyəti təhlil edilmiş, təhsilin bu istiqamətdə məqsəd və vəzifələri müəyyənəşdirilmişdir. Pedaqoji - sosial əməkdaşlığın vəzifələrini ölkəni galacəyə aparaq, hər cür rəqabətə cavab ve-

həyata keçirilir. Bu program çərçivəsində fördin fasılısız öyrənmə potensialı yüksəldilir, öyrəndiklərin praktik tətbiq etmək vərdişləri formalaşdırılır, ona monəvi dəyərləri teşkil edir. Keçən asrın 50-ci illərində Almaniya da demokratyanın və hüquqi dövlətçiliyin təməli hesab edilən, azadlığın və sosial cavabdhəliyin prinsiplərini özündə ehtiva edən sosial bazar iqtisadiyyatının verdiyi bütün imkanlardan istifadə ederek insan kapitalını yetişdirən institutlarını formalaşdırılmışdır.

Zaman uşaq tərbiyə verən tərbiyəcidən də, valideynindən də, orta məktəb və universitet müəllimin də, cəmiyyətin peşə və təhsilindən asılı olmayaraq hər bir üzvündən də pedaqogikanın nəzəri və praktiki cəhətdən öyrənilməsinə, tətbiqinə yeni yanaşmaları sərgiləməyi tələb edir. Çünkü tərbiyə insanla bağlı hər bir prosesin alt yapısıdır. Onun açarı isə tərbiyə sənəti olan pedaqogika elmindədir.

Zaman uşaq tərbiyə verən tərbiyəcidən də, valideynindən də, orta məktəb və universitet müəllimin də, cəmiyyətin peşə və təhsilindən asılı olmayaraq hər bir üzvündən də pedaqogikanın nəzəri və praktiki cəhətdən öyrənilməsinə, tətbiqinə yeni yanaşmaları sərgiləməyi tələb edir. Çünkü tərbiyə insanla bağlı hər bir prosesin alt yapısıdır. Onun açarı isə tərbiyə sənəti olan pedaqogika elmindədir.

lər kontekstində həyati bacarıqlar aşanlır. İkinci olaraq bu program cəmiyyətdə insanların sosial qütbəşəşəsinin demokratik prinsiplər esasında formalaşmasında mühüm rol oynayır. İnsan yetişdirmenin bütün təsisatlarının: ailenin, məktəbin, universitetin və cəmiyyətin daşıdığı məsuliyyət, görəcəyi işlər pedaqoji prinsiplərə əsaslanaraq mərkəzin fəaliyyətinə təmənləşdirilən asılıdır.

Fizikanın tədrisində məktəbdaxili qiymətləndirmə

Fizikanın tədrisində məktəbdaxili qiymətləndirmə

Bu, təlim prosesində şagirdlərin iyüeləndikləri bilik və bacarıqların izlənilməsinə imkan verir

Mehriban BAĞIROVA,
Bakı şəhəri 42 nömrəli tam
orta məktəbin fizika müəllimi

əsasında fəza təsəvvürleri və empirik təfakkürün formalşdırılması, cəmiyyətin sosial-iqtisadi inkişafında təbətə emlərinin əsası kimi fizikanın rolü, fizika elminin görkəmli nümayəndələri və elmi naiyyətləri barədə məlumatların mənimsənilməsi;

- tam orta təhsil səviyyəsində əsas təhsil pilləsindəki fealiyyət istiqamətləri dərinləşdirilmək fəza və zaman təsəvvürlərinin daha da genişləndirilməsi, fiziki qanunağın və fundamental fiziki qanunların mahiyyəti və onların tətbiqi, fizikanın digər emlərlə əlaqəsi, canlı materiyənin öyrənilməsində və texnikanın inkişafında onun aparıcı rolu haqqında məlumatların mənimsənilməsi, şagirdlərə elmi dünyagörüşün formalaşması, təqidi təfəkkürün inkişafı-

fi təmin olunur.

Təlim prosesinin əsas məqamlarından biri məktəbdaxili qiymətləndirmədir. Qiymətləndirmə təlim prosesində şagirdlərin yiyələndikləri elmi bacarıqların inkişafının izlənilməsinə, təhsilin keyfiyyətinin müəyyənəşdirilməsinə imkan verir. Təhsilin keyfiyyətinin müəyyənəşdirilməsi prosesi üçün qiymətləndirmə vasitələrinin hazırlanmasında fənyönümlü məzmunla bərabər, səriştəyönümlü məzmun da yer verilməsi məqsədəyənən.

milikdə tam qavrama bilər. Buna görə də şagirdlərin qiymətləndirilməsi zamanı məzmun xətləri üzrə alt-standartlara ayrı-ayrılıqla qiymət verilməsi daha məqsədəyənən hesab edək olar.

Bu məqsədlə fənnin məzmun xətlərinin əsas və alt-standartlar üzrə ayrı-ayrılıqla qiymətləndirilməsi şagirdlərin fənni mənimsəməsində real qiymətləndirmə mexanizmiz hesab edile bilər:

IV səviyyə - məqsədi tam doğrultma

III səviyyə - məqsədi qismən doğrultma

II səviyyə - məqsədi müəllimin köməyi ilə doğrultma

I səviyyə - məqsədi doğrultma-maq

Verilən cədvəl bütün bölmənin standartlarını əhatə etdiyi üçün kiçik summativ qiymətləndirmələri

tətbi etdikdə istifadə oluna bilər. Həmin cədvəl bölməni yekunlaşdırarkən şagirdi xarakterizə etmək üçün olverişlidir.

Nümunə:

6 sinif I bölmə. Fizika nəyi öyrən (box cədvəl).

Nümunəyə əsasən şagird bölməni tam mənimseməsi kimi qəbul edilə bilər. Şagird yalnız məsələ həllində qismən zəiflik göstərmədir.

Məlum olduğu kimi, Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi Kollegiyasının 28.12.2018-ci il tarixli 8/1 nömrəli qərarına əsasən cari tədris ilinin 1 yarım ilini sonundan etibarən məktəbdaxili qiymətləndirmədə bal sistemi tətbiq olunmağa başlanılmışdır. Bununla əlaqədar tətbiq olunmuş cədvəl hər bölmə üzrə standartların ayrı-ayrılıqla bal paylaşmasında da olverişli ola bilər. Eyni zamanda bu cədvəller fizika fənninin hər bölməsi üzrə tətbiq oluna bilər.

Standart	Standartın məzmunu	IV səviyyə	III səviyyə	II səviyyə	I səviyyə
1.1.1.	Mexaniki, istilik, elektromaqnit hadisələrini fərqləndirir.	+			
1.1.2.	Müxtəlif xarakterli fiziki hadisələrə dair sadə məsələlər həll edir.		+		
1.1.4.	Müxtəlif xarakterli təbiət hadisələrinə dair müşahidələrinə təqdim edir.	+			
3.1.1.	Sadə ölçü cihazlarından istifadə edir.	+			
3.1.2.	Sadə təcrübələr aparır, natiçələrini təqdim edir.	+			
3.2.1.	İş prinsipi fiziki hadisələrə əsaslanan məşət qurğularından istifadə edir.	+			
3.2.2.	Fizika elminin inkişafında dünya alımlarının roluna dair sadə məlumatlar təqdim edir.	+			

Elita

emalatxanası

XV əsrde imkansız ailələrin uşaqları üçün açılmış məktəb
indiyi dünyadan ən populyar təhsil ocaqlarından biridir

➡ Əvvəli səh.1

Dövlət içinde dövlət

Yeri gəlmışkən, görünür, Fleminqin məktəb heyatında heç də hər şey hamar olmayıb, cünti kitablarınnın baş qəhrəmanı Bond İtondan bir qızla məhabbet yaşaması səbəbindən qovulur. Deyi bilsəmiz ki, burada no var, axı məktəb illerində belə hallar adıdır. Cavab sadədir: İtonda ancaq oğlanlar təhsil alır, kənar məktəblərdən qızla ünsiyyət qurmaq dərslərdən yayınmaq deməkdir. Herrounun saytında qeyd olunur ki, məktəb mütəmadi olaraq qızların oxuduqları digər təhsil ocaqları ilə birgə tədbirlər keçirir. İtondan ise bildirirlər ki, qızların oxuduqları məktəblərlə əlaqa yalmız xeyriyyə aksiyalarının keçirilməsi ilə məhdudlaşır.

Hər iki kollecdə təhsil kifayət qədər bahadır. Bir ilə ailə övladının təhsili üçün təqribən 32-35 min funt pul xorçlayır. Təhsil 5 il davam edir. Bu rəqəmi bizim valyutaya konverşasiya etmək niyyətiniz varsa, məsləhət deyil. Məktəbdə hazırlıq prosesi təqribən üç il əvvəl başlayır. Yəni uşaq 13 yaşında qəbul olunacaqsa, təqribən 10 yaş yarımından etibarən hazırlıq prosesine start verilir. 11 yaşından etibarən ildə bir defə sınanq imtahanı keçirilir. İmtahan testdən və üzbüüz səhbətdən, habelə gəncin oxuduğu məktəbdən qiyamətlər cədvəlinin təqdim edilməsindən ibarətdir. Hazırkı statistikaya görə İtona müraciət edən oğlanların təqribən üçdə biri kolleca qəbul olunur. Tək İton və Herrouda deyil, Britaniyanın bütün özəl məktəblərində hazırlıq prosesinin keçilməsi qəbulda ciddi dividendlər vera bilər. Herrounun statistikasına görə, əcnəbilərin 50%-i belə hazırlıq mərhələsindən keçir. Yeri gəlmışkən qeyd edək ki, uşaqın gedib bu iki kollecdə birinə daxil olması üçün nəinki Azərbaycanda, bütün postsovet məkanında standartlara cavab verəcək təhsil ocağı yoxdur. Məsələn, İton Britaniya üzrə təqribən 120 məktəbde (bu məktəblərin adlarının eks olunduğu xüsusi siyahı var) oxuyan uşaqların imtahanda iştirak etmələrinə razılıq verib. Bir daha tekrarlayaq: səhəbət qəbuldan deyil, imtahanda iştirak etməkdən gedir. Ümumi qəbul imtahanlarına goldikdə isə proses coxsayı yazı işləri ilə yanaşı, həm də fransız və latın dilləri barədə bilikləri də nəzərdə tutur. Ancaq bir qədər fakultativ xarakter daşıyır. Cünti on çok önməi ingilis dili bilgisi və riyaziyyata verirler.

İton kollecinin əsası 1440-ci ildə Britaniya kralı VI Henrix tərəfindən qoyulub. Əsas məqsəd bu idi ki, hər il məktəbdə imkansız ailələrdən təqribən 70 uşaq gələcəkdə Kembrij Kral Kollecində oxumaq üçün burada təhsil alınsın. Əsrlər boyu çox dayışıklılık olub: əvvəl imkansız ailələrin bacarıqlı övladları üçün nəzərdə tutulmuş məktəb indi dünyadan siyasi və biznes elitarasının ən çox müraciət etdiyi əzel təhsil ocaqlarının və məktəb-pansionat kimi qəbul etmirlər. Bura əsl kadr emalatxanasıdır - siyaset, mədəniyyət, incəsənat, iqtisadiyyat sahələrində yüzlərlə tanınmış sima İton kollecinin yetirmələridir. Britaniyanın illə baş naziri, Napolonu Vaterloouda mağlub etmiş Robert Ulpol burada oxuyub. Henri Fielding, Oldos Haksli, Persi Bişi Şelli, Corc Oruel və daha onlara dünya incisi hesab edilən yazıçılar.

İton yarandığı gündən kral ailəsinin himayəsi altındadır. Dündür, kollecdə ianə və yardım mexanizmləri var. Məsələn, İqor və Natalya Sukanovların fondu keçmiş SSRİ respublikaları və Rusiyadan olan müsələkə sahəsində savadları ilə seçilir.

Fizik Robert Boyl, 2012-ci ildə genetika sahəsindəki araşdırmlarına görə Nobel mükafatı almış Con Gordon, makroiqtisadiyyatın banisi Con Keynes bu məktəbdə oxuyub.

Tarixi məlumatlara görə, əvvəllər kollecdə osil Sparta həyat tərzi hökm sürürdü. Uşaqlar səhər təzdən 5-də yuxudan oyanmalı, dua oxumalı, səhər yeməyi yeyib 6-də dərslərə başlamalı idilər. Yemək sadəliyi ilə forqlənmiş, həm də gündə iki dəfə. Cümə günləri yeməkden, ümumiyyətə, intimat günü olub. Hər gün axşam saat 8-də dua oxunduandan sonra uşaqlar yatmağa gedirmişlər.

İndi belə deyil - gəncləri çox sixma-boğmaya salımlar. Əsas niyyət bacarıqların aşılmasına, qeyri-adı istedadın aşkarlanması və akademik biliklərin formallaşması üçün əl-verişli mühitin yaradılmasından ibarətdir. Başlıca diqqət əlavə biliklərin verilməsinə yönəldilir. Kollec rəhbərliyinə görə, bu, uşaqların hərte-

lən uşaqların təhsil xərclərini ödəyir. Ancaq hər halda monarch ailəsinin təsiri və əsrlər boyu kök salmış ənənlərin rolü danılmazdır. Məsələn, uşaqlar 6 əsr əvvəl olduğu kimi yənə də heftədə bir dəfə kilsəyə gedirlər. Baxmayaraq ki, indi o vaxtdan çox böyük fərqlər var - kolleç qəbul edilərkən uşaqların hansı dina mexsusluqları müzakirə obyekti ola bilmez. Dini ayrı-seçkilik, habelə istenilən zorakılıq halları dərhal "boğulur". Bu hallarla yanaşı, alkogol, narkotik istifadəsi on şərt şəkilə - hətta məktəbdən qovulmaq formasında cazalandırıla bilər.

İton dövlət içinde dövlətdir. Uşaqların geyim tərzi XIX əsrə təsdiqlenib və o vaxtdan bəri deyikliyə uğramayıb. Danışq forması, istifadə olunan sözlər, slenq, zarafatlar, - bunların hamısı İtona forqlıdır və digər məktəblərdə oxuyanlar üçün anlaşılmazdır. İtondakı idman oyunları belə, dünyadan heç bir yərində keçirilmir. Burada həyat çox rəngarəng və dəbdəbəlidir. Kollecin

öz adası (Queen's Eyt) və gölü (Eton Dorney), habelə onlara tarixi bina və qəsri var.

Akademik hazırlıq

İton klassik Britaniya kollecidir. Ancaq keçilən predmetlərin sayı baxımından xüsusi təhsil ocağı olduğunu görür. Diqqət yetirək: ingilis dil və ədəbiyyatı, riyaziyyat, kimya, fizika, biologiya. Ən azı iki müasir dil, seçimi tələbə özü edir (fransız, alman, yapon, rus, Çin və ispan diləri). Bundan əlavə, latin dili, teologiya, tarix və coğrafiya. Estetik fənler MADPİD adlı blokda cəmləşir. Buraya daxildir: musiqi, incəsənat, dizayn, bedən tərbiyəsi. İton kollecinin tədris sistemi yüksək effektlidir. Uşaqların 98%-i dünyadan ən nüfuzlu ali məktəblərinə daxil olur, onların təqribən 30%-i Kembrij və Oksforda seçir.

İton dünyadan ən yüksək səviyyədə təchiz olunmuş məktəbidir. Buradakı kabinet və laboratoriyanın təminatı, tədris sistemini yüksək effektlidir. Uşaqların 98%-i dünyadan ən nüfuzlu ali məktəblərinə daxil olur, onların təqribən 30%-i Kembrij və Oksforda seçir.

İton yarandığı gündən kral ailəsinin himayəsi altındadır. Dündür, kollecdə ianə və yardım mexanizmləri var. Məsələn, İqor və Natalya Sukanovların fondu keçmiş SSRİ respublikaları və Rusiyadan olan müsələkə sahəsində savadları ilə seçilir.

İton yarandığı gündən kral ailəsinin himayəsi altındadır. Dündür, kollecdə ianə və yardım mexanizmləri var. Məsələn, İqor və Natalya Sukanovların fondu keçmiş SSRİ respublikaları və Rusiyadan olan müsələkə sahəsində savadları ilə seçilir.

UNEC-də yeni qaydalar

Universitetin xaricdə yaşayan seçilmiş məzunlarına "UNEC Brand Ambassador" statusu veriləcək

UNEC-in Elmi Şurasında beynəlmiləşmənin daha da genişləndirilməsi, təhsilənlərin elmi fəaliyyətin stimullaşdırılması, həmçinin magistr dissertasiyasının yazılıması və qiymətləndirilməsi ilə bağlı yeni qaydalar təsdiqlənib.

UNEC-in əcnəbi məzunularla əlaqələrinin qorunub saxlanılması, xarici ölkələrdə daimi temsilciliyinin təmin edilməsi və əcnəbi tələbələrin sayının artırılması məqsədi ilə UNEC-in xaricdə yaşayan seçilmiş məzunlarına "UNEC Brand Ambassador" statusu veriləcək.

Dünyanın nüfuzlu universitetlərində bir il müddətində tədqiqat aparan UNEC müəllimlərinin eməkhaqları yeni qaydalarla əsasən hesablanacaq. Həmin müəllimlərin tədqiqat apardıqları müddədən qaydalar universitetin bachelavr, magistr və doktorantlarına da şamil ediləcək.

NDU-da doktorant və dissertantlarla görüş

Naxçıvan Dövlət Universitetində 27 mart-Elm Gününe həsr olunmuş doktorant və dissertantlarla görüş olub. Tədbiri açan universitetin rektoru, AMEA-nın müxbir üzvü Saleh Məhəmmədov Prezident İlham Əliyevin martın 27-nin Azərbaycan "Elm Günü" kimi təsis edilməsi haqqında 2018-ci il 9 aprel tarixli Sərəncamı diqqətə çatdırıb. Bildirilər ki, bu, dövlət başçısının Azərbaycan elminə göstərdiyi diqqət və qayğıyla yanşı, həm də elm amilinin ölkədə hərəkətərəvici qüvvəyə çevriləməsi istiqamətində həyata keçirdiyi məqsədyönlü dövlət siyasetinin tərkib hissəsidir. Rektor 2018-2019-cu tədris ili ərzində elmlər doktoru üzrə 5, fəlsəfe doktoru programı üzrə 7 doktorant, 27 dissertant qəbul olunduğunu bildirib.

Sonda dissertantların sualları cavablandırılıb, edilən təkliflər dəyişdirilib.

AMEA Naxçıvan Bölmesi Tərrix, Etnoqrafiya və Arxeoloji İnstitutun professoru, AMEA-nın müxbir üzvü Vəli Baxşəliyev doktorant və dissertantlara öz məsləhətlərini verib, bu gün münasibətilə elm adamlarını təbrik edib.

Şəhərin əməkdaşlarının 3-ü Beynəlxalq olmaqla 20 qrant layihəsinin qalibi olduğunu diqqətə çatdırıb.

Sonda dissertantların sualları cavablandırılıb, edilən təkliflər dəyişdirilib.

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi

Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti

aşağıda adıçəkilən kafedralarda vəkant vəzifələri tutmaq üçün müsabiqə

ELAN EDİR:

Nö	Kafedra	Vəzifə	Yer
1.	Təsviri sənət tarixi və nəzəriyyəsi kafedrası	kafedra müdürü	1
2.	Aşiq sənəti kafedrası	0,5 ştat dosent	1
3.	Estrada sənəti kafedrası	0,5 ştat dosent	1
4.	Ədəbiyyat və dillər kafedrası	baş müəllim	1

Müsabiqədə iştirak etmək istəyənlər sənədlərini Azərbaycan Respublikası təhsil nazirinin 07.08.1996-cı il tarixli, əmri ilə təsdiq edilmiş "Ali təhsil müəssisələrində professor-müəllim vəzifələrinin tutulması qaydaları haqqında" sənədin tələblərinə uyğun elan qəzetdə dərc olunduğu gündən 30 gün keçənədək rektorun adına yazılışlı ərizə ilə birləşdə aşağıdakı ünvanlara göndərə bilərlər:

Ünvan: Bakı şəhəri, AZ 1065, İnşaatçılar 39

Telefon: 599-00-54 (daxili-100)

Müsabiqədə yüksək peşə-ixtisas hazırlığına, elmi ad və dəreclərə, lazımi elmi-pedaqoji, idarəetmə təcrübəsinə, yüksək mənəvi keyfiyyətlərə malik Azərbaycan Respublikası vətəndaşları, həmçinin müvafiq qanunvericiliyin tələbləri gözlənilməkə xarici ölkə vətəndaşları da iştirak edə bilərlər.

REKTORLUQ

(Herrou kollegi barədə
gələn sayımızda)

Nizami Xudiyev - 70

Ömür yalnız yaşanmış illerin sayı ilə ölçülmür

Füzuli MUSTAFAYEV,
filologiya üzrə fəlsəfə doktoru

Məndən soruşalar ki, alimlərdən en çok hansı keyfiyyətə üstünlük verədin, fikirləşmədən "xeyirxahlıq" sözünü dilimə getirərdim. Təbii ki, alim üçün istedad, zəhmət, döyüm, gərgin axtarışlar daha vacibdir. Uzun iller tənqidim və hərəkət bəslədiyim, zəhmətkeş alim kimi həmişə haqqında xos sözlər etdiyim Nizami müəllimində də bu xüsusiyyətlər var, lakin, mənə görə, onun en yaxşı keyfiyyəti məhz xeyirxahlıqdır.

Onun məktəbinə daxil olmaq, bu məktəbin müdavimi olmaq, onunla vaxtaşırı canlı səhbətlərdən bəhrələnmək, fikir alıb, fikir vermək, onun aurasından ziya almaq insan zenginləşdirir, saflaşdırır. Əgər sən bu məktəbin sadəcə müdəvimi deyil, həm də onun yaradıcısının işçisi olmasa, bu zenginləşmə, saflaşma ikiqat artır, həzz və qürur qaynağına çevrilir. Nizami müəllimin işçisi olduğum illər ərzində mən məhz belə duyğular keçmiş, onun həlim, rəvan, insanın üreyinə sakitlik, arxayınlıqlı təlqin edən danışığını dilməməye, onun insanlıq, alimlik, idarəcilik məktəbindən hər gün bir yeni şey öyrənməyə çalışmışam.

"Kim zamanı udursa, o, nəticədə hər şeyi udur. Vaxtı yer üzündə təsadüfən sonra ikinci en böyük tıran sayanlar sözsüz ki, haqlılarırlar. Əlbəttə, üç şey olmasa - heç vaxt böyük rütbe yətəqatma olmasa: zəhmət çökəmək, var-dövlət sərf etmək, güzəşə getmək..."

Ömür yalnız yaşanmış illerin sayıyla ölçülmür - görülən işlərin siqlətini, arzu və istəyin sədاسını, harayını da yaşıdır özündə. Üzü geleceye doğru geden yolların hansı dayanacağında ayaq saxlayıb keçmişə baxsam ömrün verəq-verəq, sətir-sətir yazılmış xatirələrini görünəm. İlk dəfə dilimizin sehrine düşdürüyüm, xalqımızın böyük söz xəzinəsinin ovsununda heyətimdən dilsiz dayandığım vaxtlar düşür yaduma... Və günlərin bir günü özüm də bilmedən başladım bu ovsunun, bu heyətin səbəblərini arayub-axtarmağa..."

Nizami müəllim qeyri-adi zəhmətkeşdir. Mən onu həmişə rəsmi qulluqda görmüşəm. Bu, o deməkdir ki, o adi adamlar kimi hər gün sehər tezən işə gedir, axşam evə qaydır. Onun icra etdiyi vəzifələrin müsuliyəti iş olduğunu və gərgin zəhi və fiziki əmək tələb etdiyini də bura olab etsək, Nizami müəllimin elmi iş yazmağa və istirahət etməyə vaxtının qalmadığı aydınlaşır. Lakin bütün bunlarla yanaşı demək olar, o, hər il bir kitab, dövri mətbuatda onlarla məqəlo çap etdirir, rəsmi yığıncaqlarda məruzələr edir, aspirantlara rəhbər olur, dissertasiyalara ray yazar və müxtəlif tədbirlərdə saatlarla fəxri kürsünlərdə oturur. Bu işgəzarlıq və zəhmət işə onu yaşıdlarından heç birinin nail ola bilmədiyi bir mövqeyə, cavan yaşlarında professor seviyyəsində yüksəltmişdir.

Nizami Xudiyev, hər şəyden əvvəl, tanımış alımdır. Həyatda əldə etdiyi nailiyyətlərin demək olar ki, hamisi üçün o, ilk növbədə elm sahəsində çoxillik və səmərəli fealiyyətinə, sanballı elmi xidmətlərinə, fədakar əməyinə borcludur. Onun elmi fealiyyətində millilik və müasirlik, içtimai feallıq və obyektivlik aparıcılıq təşkil edir. Nizami müəllim dar mənada sahə alımı deyil, geniş dünayagörüşə, çoxcəhətli bilik və məlumat və bir-birinə yaxın olan müxtəlif elmi istiqamətlərdə neinki yetkin söz demək, hətta dərin, əhatəli araşdırmaşalar aparmaq səriştəsinə malik olan elm xadimidir. Azərbaycan dilçiliyinin bütün dövrləri üzrə N.Xudiyevin dərin məzmunlu elmi əsərləri geniş içtimaiyyət tərəfindən rəğbətə qarşılıqlılaşmışdır. Bu əsərlər (300-dən çox məqale, 60 kitab) Azərbaycanda uzun müddət oxucuların ehtiyac və tələbatını ödəmisi, yeni nəsillərin formalşaması və inkişafında özünəməxsus rol oynamışdır.

"Qızmar yay günlərinin birində bar-bərəkət rəmzi sayılan Şahbzudda dünyaya göz açmışam. İndi 70 yaşımlı ucalığından baxıb yenə də bu yurdun ruhumun əbədi besiyi sanıram..."

Lap yeniyetmə yaşlarından seyahətə çıxmış, Vətən torpağını qarış-qarış gəzib, onun bütün gözəlliyyinə göz yaddaşına köçürmek arzusunda olmuşam. Bəlkə elə ona görə də mənim ömür yolu ucu-bucağı görünməyən, nəhayət siz yollardan başlayır..."

Bir gün müəllimim, bir gün alim... bir gün

isə dilşunas-təngidçi".

Nizami müəllim dilçi kimi içtimai həyatımızda vo dilçilikdə baş verən bütün hadisələrə həssaslaşla münasibət bəsləyib. Onun tarixi tədqiqatlarında, günün aktual məsələləri barədə səhbətlərində zəmanənin nəbzini tutmaq bacarığı həmişə yüksək qiymətləndirilib. Ciddi problemlərə girişəndə, aşib-dəşən mübahisələri sakitləşdirəndə Nizami müəllim böyük sebər və təmkin nümayiş etdirir. N.Xudiyev yaradıcılığında son 50 illik nailiyyətlərin hamisini diqqətlə izleyib, öyrənib, təhlil edib və təhlili riəsəsində maraqlı məqələlər, kitablар, monoqrafiyalar yarışır. Müasir dilçiliyin inkişafı kontekstində təhlili, milli təfəkkürümüzün özünləməxsusluğu ilə yanaşı, beşeri xüsusiyətləri və keyfiyyətləri barədə Nizami müəllimin müşahidələri diqqətəlayiqdir. Bu da onun böyük təcrübəsi, geniş müşahidələri, zəngin mütaləsi ilə bağlıdır. Nizami müəllimin məsələlərə hansı prizmadan yanaşması, neyi diqqətə alıb, necə dəyərləndirməsi də olduqca əhəmiyyətdir.

Professor N.Xudiyev həmişə məsələlərin zahiri tərifinə deyil, mahiyyətini fikir verir, danışan da montılıqdanış, məsələlərin elmi tərifini ön plana çırır. Onun yüksək seviyyeli natıq kimi məruzələrinə də bigənə qalmaq mümkün deyil, şəfahi nitqin geniş imkanlarından məharətə istifadə etmək bacarığı onun çıxışlarına şirinlik götürür.

Görkəmlı tədqiqatçının 50 illik alim-ziyalı fealiyyətini dəyərləndirmək üçün milli elmi-filoloji kontekst bir qədər dar müstəvidir. Onun elmi-ictimai fealiyyəti bütövlükdə XX əsrin ikinci yarısı Azərbaycan içtimai-humanitar düssəncəsi ilə bağlıdır. Böyük alimin unikal elmi təfəkkürü dilçiliyin fakt və sənədlərinə qurğu keçmiş kimi yanaşmamış, onları daim müasir çəqədə, milli dilçilik problemləri əlaqələndirilmişdir. Ona görə də Nizami Xudiyevin tədqiqatlarında dilçiliyin ayrı-ayrı sahələri geniş milli-ictimai məzmun kəsb edir. Bundan olavə, Azərbaycan xalqının mədəni-mənəvi problemləri, bir millət və xalq olaraq milli dərđərimiz bir vətəndaş, ziyan kimi həmişə N.Xudiyevin diqqət mərkəzində olmuşdur.

"İnsan heyatında elə menəli günler, elə mənəli anlar olur ki, onları zaman-zaman yada salanda qəlbin ilqi hiss və duyğularla riqqotlərin və sən dünyada ən ali, təmənnasız mənəvi dostluğun hər şəyden üstün olduğunu bir dənə inanırsan.. Əlbəttə, bu cür münasibətlərə hər adam qadir deyil. Bunun üçün fitrətə geniş ürəyin, səda və açıq töbüötün olmalıdır".

"Deyirələr elmin Vətəni olmur, amma alimin mütləq Vətəni olmalıdır. Başqa xalqların dilini öyrənməye müəyyən zaman məsəfəsi kifayət edər, amma öz dilini öyrənməyə vallab hər insan ömrü bəs etmir. Ömrünün bahar tək körpəlik dövrünü, yay kimi gənclik çağlarını, payız kimi saçlara gümüşü dən düşən vaxtlarını boranlı-saxtalı qış günlərinə bənzər uzun gecelerini bu kitablardan keçirmişəm..."

Tanınmış ona bəxş etdiyi ömür payını ləyəqotlu yaşayaraq kifayət qədər ali titullara sahib olub Nizami müəllim. Lakin onun en böyük sərvəti yüksək mənəviyyət sahibi olmasıdır.

Yetirmələri, onu tənyanlar Nizami müəllimi yüksək dəyərləndirir, onunla görkəmli alım, Əməkdar elm xadimi, professor kimi haqlı olaraq qürur hissi keçirirler.

70 illik yubileyi münasibəti ilə Nizami müəllimi töbrik edir, ona cansağlığı, xoşbəxtlik arzulayır, elmi-pedaqoji fealiyyətində də böyük uğurlar diləyirik.

ADNSU "Azərkimya" ilə danışıqlar aparıb

Məqsəd iki qurum arasında
əməkdaşlığı genişləndirməkdir

Martin 12-də Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin (ADNSU) rektoru, professor Mustafa Babanlı "Azərkimya" İstehsalat Birliyinin Baş direktoru İmran Arzumanzadə ilə görüşüb. ADNSU-nun rektoru M.Babanlı Sumqayıtda "Azərkimya" İB-də görməkden məmənən olduğunu qeyd edən İ.Arzumanzadə 2010-cu ilde Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı ilə "Azərkimya"

Dövlət Şirkətinin SOCAR-in tabeliyinə verilməsindən ("Azərkimya" İstehsalat Birliyi statusunda) sonra burada gerçikləşdirilən reconstruksiya və modernizasiya işləri barədə ətraflı məlumat verib. Dəyəri təqribən 1 mlrd. manat təşkil edən bu işlərin 2020-ci ilde tamamlanmasından sonra "Azərkimya" İB-də propilen istehsalının ilə 60 min tondan 175 min tona, etilen istehsalının isə hazırkı 100 min tondan 200 min tona çatdırılacağı bildirən İ.Arzumanzadə 2021-ci ilde Neft Emali Zavodu ilə bağlı işlərin də ye-

kunlaşması ilə müasir qurğu və avadanlıqların tətbiq olunduğu bütün bir istehsal zəncirinin təmin olunacağını və burada çalışmaq üçün yüksəkixtişən gənc mütəxəssislərə ehtiyacın artacağını vurgulayıb.

ADNSU-nun rektoru, professor Mustafa Babanlı devət görə İmran Arzumanzadəyə təşəkkürünü bildirib, hazırlı ali məktəbdə tədrisin vəziyəti, ixtisasların akkreditasiyası, tədrisin istehsalat və sənayenin tələblərinə uyğunlaşdırılması istiqamətində aparılan işlər barədə məlumat verib. ADNSU-nun "Azərkimya" İB ilə propilen istehsalının ilə böyük ömər verdiyini qeyd edən rektor M.Babanlı ali məktəbdə buraxılış işlərinin mövzularının müəyyənəşdirilməsi, tələbələrin gündəlik təcrübə, eləcə də tədris proqramına uyğun is-

tehsəlat təcrübəsi keçməsi kimi məsələlərdə əməkdaşlığın genişləndirilməsinin vacibliyini bildirib.

Rektor M.Babanlı "Azərkimya" İB-nin istəyi olarsa seçilmiş fənlər bölgündə məhz müəssisənin tələblərinə uyğun tədrisin həyata keçirilməsinin mümkünlüyünü qeyd edərək bildirib ki, müəssisənin mütexəssisləri ADNSU-da doktorantura səviyyəsində təhsil dəla bilərlər.

Görüşdə ADNSU-nun 119 nəfər 4-cü kurs tələbəsinin hazırlıda "Azərkimya" İB-də istehsalat təcrübəsi keçidiyi, universitetin bir sıra məzunlarının bu müəssisədə çalışdıqları qeyd olunub. Tərəflər əməkdaşlığın genişləndirilməsi istiqamətlərinin müəyyənəşdirilməsi, tələbələrin gündəlik təcrübə, eləcə də tədris proqramına uyğun is-

Hindistan səfiri Bakı Mühəndislik Universitetində

BMU-da Mahatma Qandinin anadan olmasının 150-ci ildönümünə həsr olunmuş tədbir keçirilib

Bakı Mühəndislik Universitetində Hindistan azadlıq hərəkatının böyük lideri və səlühün müdafiəçisi Mahatma Qandinin anadan olmasının 150-ci ildönümünə həsr olunmuş tədbir keçirilib. Tədbirdə universitetin professor-müəllim heyeti və tələbələrlə yanaşı, Hindistanın ölkəmizdəki səfiri Sri B.Vanlavavna da iştirak edib.

İlk qonaqları qəbul edən universitetin rektoru, professor Havar Məmmədov təhsil müəssisəsinin fəaliyyəti haqqında ətraflı məlumat verib. Bildirib ki, universitetdə mühəndislik, iqtisadiyyat və pedaqoji ixtisaslar üzrə kadrlar hazırlanır. Rektor vurgulayıb ki, əksər ixtisaslarda tədris ingilis dilində aparılır. Bu da universitetin beynəlxalq əlaqələrinin inkişafına və beynəlxalq mübadilə programlarında iştirakına imkan verir. Hindistanın dünyada IT sahəsinə verdiyi töhfələrlə tanındığını qeyd edən professor Havar Məmmədov Hindistan universitetləri ilə əməkdaşlıqla maraqlı olduğunu bildirib.

Səfir səmimi qəbul edən tədbirin təşkilinə görə universitet rəhbərliyinə təşəkkür edib. Ölkələrimiz arasında siyasi və iqtisadi əlaqələrin yüksək seviyyədə olduğunu deyən diplomat təhsil əlaqələrinin inkişafının vacibliyindən danışır. Qeyd edib ki, təhsil əlaqələrinin inkişafı xalqların intellektual səhiyyələrinin yüksəlməsinə xidmət etdiyini bildirib.

Səfir Sri B.Vanlavavna Mahatma

Qandinin Cənubi Afrikada olduğu ilərde meydana gətirdiyi ideologiyasının mahiyyəti barədə tədbir iştirakçılara ətraflı məlumat verib.

O, Qandinin ideyalarının və onun fəlsəfəsinin tarihin bütün vaxtlarında dünya üçün aktuallığından və əhəmiyyətdən dənmişib. Bildirib ki, Qandinin beynəlmələ olması onun səlühəvərliyindən irəli gəlir.

Tədbir BMU tələbələrinin ifasında hind rəqsleri və musiqiləri ilə davam edib.

"Gənc istedadlar" liseyində konfrans

Niyazi RƏHİMOV

Martin 13-də BDU-nun nəzdindəki "Gənc istedadlar" liseyində "Bakı Dövlət Universiteti Azərbaycan xalqının milli sorvətidir" mövzusunda konfrans keçirilib. BDU-nun 100 illik yubileyinə həsr edilmiş tədbirdə liseyin müəllimləşmiş kollektivi ilə yanaşı, universitetin elm və innovasiyalar üzrə prorektoru Aydin Kazımkəzadə və digər şöxsələr iştirak edib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan "Gənc istedadlar" liseyinin direktoru, professor Qasim Hüseynov Bakı Dövlət Universitetinin 100 illik yubileyinə və Elm Gününe həsr edilmiş "Elm həftəsi" çərçivəsində keçirilən tədbirlərdən

Universitetinin təsis edilməsini Cümhuriyyətin gördüyü mühüm işlərdən biri olduğunu diqqətə catdırıb. "Respublikada milli kadrların hazırlanmasına BDU-nun rolü" mövzusunda çıxışını davam etdirən A.Rzayev universiteti rehbərlik edən rektordan, onların fəaliyyətlərinən də söz açan Aydin Kazımkəzadə ali təhsil ocağının nüfuzunun

Konfransda BDU-nun tarix fakültəsinin professoru, həmçinin liseyin müəllimi Nuru Məmmədov "Bakı Dövlət Universiteti milli ruhu inkişaf etdirən bir ocaq, bir məktəb olmuşdur" mövzusunda məruzə edib.

Tədbirdə digər çıxış edənlər "Kaspı Ağ şəhər" liseyinin müəllimi Günel Hüseynova, "Gənc istedadlar" liseyinin tarix müəllimi Rena Həsənova universitet haqqında şagirdlərə ətraflı məlumat veriblər.

"Mən Qarabağı çəkirəm"

Sifai SƏFƏROVA

Oxularımıza təqdim etdiyim növbəti həmsöhbatım İsmət Mirzəli də başqa həmyaşlıları kimi istedad və bacarığı ilə diqqəti cəlb edən, məşğul olduğunu rəsm dərnəyində, təhsil aldığı məktəbin seçilən nümunəvi bir şagirddir. Çoxlu sayıda respublika və beynəlxalq müsabiqələrin birincilik sevincini yaşıyan yeniyetmə rəssamın yaratdığı canlı tablolara baxanda qürur hissi keçirməmək mümkün deyil. Bəli, estafeti bu gün yaradıcı yeniyetmə və gənclər həvəslə davam etdirir. Klassik rəssamlıq sonətinin sirlərini öz fırçalarında yaşadan istedad sahiblərindən biri olan İsmətəli növbəti məşğolədən sonra elə dərnəyin karşısındakı görüşüb səhbətəşək. Dilli-dilər qız danışdırca sənki əsl sənət adamı ilə həmsöhbat olduğunu zənn edirdim.

5 yaşında artıq rəsm dərnəyinin üzvü idim

2004-cü ildə Bakıda anadan olmuşum. Rəsm çəkməyə həvəs məndə 4 yaşında yanarıb. Atam mənə çoxlu rəngli karandaşlar alırdı. Mən də onlardan məharətlə istifadə edərək qeyri-adı rəsmlər çəkirdim. Uşaq bağçasında çəkdiyim "Qız", "Ana", "Məşə", "Təbət mənəzərləri" rəsmlərim təbiiyəçi müəllimlərimin xoşuna gəldi. Vəlidaynlərim bu marağımı görüb məni 6 yaşından 3 nömrəli Uşaq-Gənclər İnkışaf Mərkəzinin rəsm dərnəyinə yazardırdılar və elə o gündən də həmin dərnəkde məşğul oluram. Bu sənətin sirlərini, dərin fəlsəfəsinə işə sonradan rəsm müəllimim Nərmin Abdullayeva mənə moniməsidi. Hazırda müxtəlif mövzularda çəkdiyim 150-dən artıq rəsm əsərim var. 2017-ci ildə yağı bo-

İsmət Mirzəli: "Rəsmlərimdə milli üsluba üstünlük verirəm"

ya ilə işlediyim "Hind qızı" rəsmim isə parlaq yaradıcılıq nümunəm sayıla bilər.

Qızıl medal qazandım

Təvəzökarlıqdan uzaq olsa da deyəcəyəm ki, həmin rəsmən özüm də zövq aldım. Müəllimim Nərmin xanum da onu çox böyünmüşdi. Biz yanılmamışdıq, cünki mehz həmin rəsm əsərim Hindistanda keçirilən beynəlxalq gənclər və uşaqların rəsm sərgisində I yeri qazandı və qızıl medala layiq görüldüm. Elə sevinirdim ki! Bu, mənim ilk mükafatım idi. Özü də qızıl medal, I yer. Əlbətə ki, bə üğurmənən daha da yaxşı çəlşmişə, daha mosuliyyəti olmağa ruhlandırdı. Qeyd edim ki, uğurlarına müəllimimle beraber anam da sevinir. Cünki həvəskar rəssam olan anamın da üzərimdə zəhməti az olmamışdı və bu gün də var. O, həmişə evdə işləyərək rəngləri seçməkdə mənə dəstək olur. Deyir ki, qızım, mənim arzularımı sənəcəkləşdirirən. Sen mənim xoş xəyalları min gerçek bir nümunəsəsinə.

Sevincimdən özümə yer tapa bilmirdim

2017-ci il yanvarın 29-da 3 nömrəli Uşaq-Gənclər İnkışaf Mərkəzinin yetirmələrinin mukafatlandırma mərasımı keçirilirdi. Mən də həmin tədbirdə iştirak edirdim. Mərkəzimizin direktoru Lale Qəti yetirmələrinin beynəlxalq yarışlarda qazandığı uğurlardan bəhs etdi. Bildirdi ki, mərkəzin yetirmələri beynəlxalq müsabiqələrdə birincilik qazanaraq qızıl medala, diplomlara layiq görürlər. Adımı direktorun dilindən eşitcək, həyəcanlandım. Doğrusu, sevin-

cimden özümə yer tapa bilmirdim. Həmin gün mukafatlandırma mərasımı olduqda maraqlı keçdi, unudulmaz anlar yaşadım. Qalıblara medal, diplom və hədiyyələr təqdim edilər. Mərkəzin "Azəri inciləri" rəqs qrupunun ifasında milli və dünya rəqsərlərin ibarət müsiki nömrələri təqdim olundu.

"Mənim Azərbaycanım" rəsm müsabiqəsinin qalibi oldum

Məndə fantaziya güclüdü. Bir əsəri işləyərək xeyli düşünürəm. Təbii olaraq çalışram ki, çəkdiyim her bir rəsm boyonilsin, onları seyr edən tamaşaçı xəyallara dalsın, düşübüñ-düşünsün, mənim xəyal dünyamın qanadlarında nağıl dünyalarına qovuşsun. Müxtəlif illərdən keçirilən rəsm sərgilərinə qatılmışam və uğurlar qazanmışam. "Mənim Azərbaycanım" adlı rəsm müsabiqəsində rəsmlərim bəyənildi və fəxri fərman qazandım. Bu rəsmimdə rəngli boyalardan da-ha çox istifadə etmişim. Rəfiqələrim Mələk, Əzəmet də mənimlə idilər. Onlar da tez-tez beynəlxalq rəsm müsabiqələrinə qatılırlar.

Məktəbimin adını ucaltmışam

Eşidənde ki, ölkəmizdə "Dostluğun sehri" adlı II beynəlxalq uşaq rəsm müsabiqəsi keçiriləcək, sevindim. "Ölkəmiz adət və ənənələri" rəsmimi təqdim etdim, III yeri tutdum və diplomla mukafatlandırıldım. Müəllimlərim, dostlarım, her kes məni töbrik etdi. Çiçək dəstələri, bukletlər, hadiyyələr təqdim etdilər. Qürur duyarım ki, təhsil alıǵım məktəbin adını ucaltmışam və sevimli Nərmin müəllimimin etimadını

doğrultmuşam. O da zəhmətinin hədər getmədiyinə, qazandığım uğurlara menim qədər sevinir, bütün istedadlı şagirdləri ilə fəxr edir.

"Gələcəyi necə görürəm?"

Belarusda keçirilən "Gələcəyi necə görürəm?" adlı sərgidə də nümayiş olunan rəsmlərim sərgiyə baxmağa gölənlərin, münsiflər heyətinin diqqətini daha çox cəlb etdi və I yere layiq görüldü. Bu əsərdə rənglərdən məharətli istifadə etmişim. "IV İsləm Homayıliy Oyunlarına destək oləq" adlı tədbirdə iştirak edərək diplomla mükafatlandırıldım. Rəssamlıq sənəti istedad tələb edən məsuliyətli, ince, həssas bir sahədir. Rəsmlərimdə milli üsluba, qrafikaya daha çox üstünlük verirəm. Arzu və istəklərimi çəkdiyim rəsmlərdə ifade etməyə çalışıram və müəyyən qədər nail də oluram.

"Belə bir şəhər var idı"

Fransada keçirilən "Azərbaycan nağılları" rəsm sərgisine göndərdiyim "Tıq-tıq xanım" rəsmim də diploma layiq görüldü. Xocalı soyqırıminın 25-ciildönümüne həsr olunmuş "Mən Qarabağı çəkirəm" rəsm müsabiqəsində II yeri qazandım. Rəsmlərimdə vətənpərvərlik mövzusunu daha qabarlıq şəkildə təsvir etmişim. Nizami rayon ümumtəhsil məktəblərinin şagirdləri arasında keçirilən "Xocalı soyqırımı unutma" adlı rəsm müsabiqəsində "Belə bir şəhər var idı" ürkədəğlayan rəsmim tamaşaçıları heyrottəndirdi və II yeri qazanaraq diplomla mükafatlandırıldım.

Ən böyük arzum fərdi sərgimi görməkdir

Cələbişəyim göləcəkdə beynəlxalq müsabiqələrə tez-tez qatılım. Hər bir rəssamın ən böyük arzusu əsərlərinin, yaradıcılıq nümunələrinin sərgisini keçirməkdir. Fərdi sərgimi nezərdə tuturam. Onu necə arzuladığımı inanın ki, sözələ ifadə edə bilmirəm. Ancaq bunun üçün də öz üzərimdə seyələ çalışıram. Yəni bu, sadəcə bir arzu deyil, zəhmətimin bəhrəsini görmək arzusudur.

Yeri gölmüşən qeyd edim ki hazırlı paytaxtdakı 229 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfində təhsil alıram. Humanitar elmlərə dərəcədən maraqlı olduğumda, əsas məqsədi tələbələrin astronomiya və kosmos elmine maraqlarını artırmaqdır.

Üç gün davam edən tədbirdə Bakı Dövlət Universiteti, ADA, Milli Aviasiya Akademiyası, Moskva Dövlət Universitetinin Bakı filialı, Bakı Mühəndislik Universiteti, Xəzər Universiteti, Qərbi Kaspi Universitetində təhsil alan 30-dan çox tələbəyə ŞAR-ın məktəbi, AMEA-nın müxbir üzvü Namiq Cəlilov çıxış edib.

O, qeyd edib ki, dövlət başçısı Azərbaycan Respublikasında "Elm günü" nətin təsisi edilməsi haqqında 9 aprel 2018-ci il tarixli Sərəncam imzalayıb. Həmin sərəncamda her il martın 27-nin Azərbaycanda "Elm günü" kimi qeyd edilməsi qərara alımb. Bu əlamətdər günün yüksək seviyyədə qeyd olunması məqsədilə ölkə üzrə müxtəlif tədbirlərin keçirilməsi nezərdə tutulub. "Tələbələr üçün Astronomiya Qış Məktəbi"nin təşkil edilməsi bu sahədə həyata keçirilən işlərdən biridir. Tədbirin əsas məqsədi tələbələrin astronomiya və kosmos elmine maraqlarını artırmaqdır.

Üç gün davam edən tədbirdə Bakı Dövlət Universiteti, ADA, Milli Aviasiya Akademiyası, Moskva Dövlət Universitetinin Bakı filialı, Bakı Mühəndislik Universiteti, Xəzər Universiteti, Qərbi Kaspi Universitetində təhsil alan 30-dan çox tələbəyə ŞAR-ın məktəbi, AMEA-nın müxbir üzvü Namiq Cəlilov çıxış edib.

Tədbirin sonunda məktəb iştirakçılarına sertifikatlar təqdim edilib.

"Tələbələr üçün Astronomiya Qış Məktəbi"

8-10 mart 2019-cu il tarixlərində Şamaxı Astrofizika Rəsədxanasında (ŞAR) 27 mart - Elm Gününe həsr olunmuş "Tələbələr üçün Astronomiya Qış Məktəbi" adlı tədbir təşkil edilib.

AMEA N.Tusi adına Şamaxı Astrofizika Rəsədxanası, "Azərkosmos", Tusi-Bohm Planetarium və "AstroKlub" tələbə dərnəyinin birgə təşkilatçılığı ilə baş tutan tədbirin rəsmi açılışında ŞAR-in direktoru, AMEA-nın müxbir üzvü Namiq Cəlilov çıxış edib.

O, qeyd edib ki, dövlət başçısı Azərbaycan Respublikasında "Elm günü" nətin təsisi edilməsi haqqında 9 aprel 2018-ci il tarixli Sərəncam imzalayıb. Həmin sərəncamda her il martın 27-nin Azərbaycanda "Elm günü" kimi qeyd edilməsi qərara alımb. Bu əlamətdər günün yüksək seviyyədə qeyd olunması məqsədilə ölkə üzrə müxtəlif tədbirlərin keçirilməsi nezərdə tutulub. "Tələbələr üçün Astronomiya Qış Məktəbi"nin təşkil edilməsi bu sahədə həyata keçirilən işlərdən biridir. Tədbirin əsas məqsədi tələbələrin astronomiya və kosmos elmine maraqlarını artırmaqdır.

Üç gün davam edən tədbirdə Bakı Dövlət Universiteti, ADA, Milli Aviasiya Akademiyası, Moskva Dövlət Universitetinin Bakı filialı, Bakı Mühəndislik Universiteti, Xəzər Universiteti, Qərbi Kaspi Universitetində təhsil alan 30-dan çox tələbəyə ŞAR-ın məktəbi, AMEA-nın müxbir üzvü Namiq Cəlilov çıxış edib.

Tədbirin sonunda məktəb iştirakçılarına sertifikatlar təqdim edilib.

Şagirdlər beynəlxalq festivalda uğur qazanıblar

Sifai SƏFƏROVA

Paytaxtdakı 4 nömrəli uşaq incəsənət məktəbinin rəsm sinfinin şagirdləri "Listen to the Voice of the World" beynəlxalq festivalda uğur qazanıblar. UNESCO-nun Beynəlxalq layihələrin tətbiqi mərkəzinin, UNESCO nezdində Beynəlxalq Ədəbiyyat və Jurnalistik Akademiyasının dəstəyi və Azərbaycan "Resurs" Gənclərin İnkışafı Mərkəzinin, "Educenter" mərkəzinin və "Nur art house" qalereyasının birgə təşkilatçılığı ilə baş tutan festivalda şagirdlərə Lale Abasova, Aysel Daşaşova, Zəhra Əliyeva, Jala Əliyeva, Aydan Həsənzadə, Zəhra Novruzova, Nəzirin Mirzəzadə, Xumar Nəcəfləri birinci yerdə, Ülkər Məmmədova, Nigar Həmzəyeva, Vüsalə Ələkbərova, Nərgiz Rüstəmovaya isə ikinci yerdə layiq görünlərlər.

Qeyd edək ki, "Nur art house" qalereyasında keçirilən tədbirin bəddi hissəsində 4 nömrəli uşaq incəsənət məktəbinin şagirdlərinin ifasi maraqla qarşılıqlı.

Məktəb-liseydə Zahid Xəlillə görüş

Rəşad ZİYADOV

Martin 12-də Bakıda Humanitar fənlər təməyllü məktəb-liseyde Azərbaycan uşaq ədəbiyyatının tanınmış nümayəndəsi, şair Zahid Xəlilin şagirdlərinin görüşüne gəlməsindən çox məmən olduğumu bildirib. Zahid Xəlilin edəbi fəaliyyəti haqqında məlumat verən direktor qeyd edib ki, şair əsərlərindən yüksək səkillilik və portretlərdən ustalıqla istifadə edərək orijinal uşaq şeirlərini yaratmağa nail olmuşdur. O, Zahid Xəlilin müasir uşaq ədəbiyyatının formallaşmasında xüsusi rolunu olduğunu vurgulayıb. Diqqət çatdırıb ki, Zahid Xəlilin bütün əsərləri özünün rəngarəngliyi ilə güclü bir şairin texəyyülinin, fantaziyasının məhsuludur və bu əsərlərdə xeyir qüvvələr şəra qarşı qoyulur. Direktor sonra müəllim və şagirdlərin de-vətinə qəbul edib onların görüşünə gəldiyi üçün kollektiv adından yazara minnətdarlığım bildirib.

Ədəbi-bədi gecədə balacaların vətənpərvərlik, humanizm, düşmənə nifrot, beynəlxalqlılıq ruhunda tərbiyə edilməsində Zahid Xəlil yaradıcılığının əhəmiyyətindən söz açılb, onun duzlu-məzəli nağıllarələmənin şayədənilər. Tədbirin aparcıları şairin bədi, elmi-pedaqoji yaradıcılığından danişaraq bildirlər ki, Zahid Xəlil tanınmış şair olmaqla bərabər, həm də filo-

logiya üzrə elmlər doktoru, professor. Hazırda Azerbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin kafedra müdürüdir.

Şagirdlər Zahid Xəlilin şagıllara həsr etdiyi şeirləri söyləyib, mahni oxuyub və ədəbi-bədi kompozisiya nümayiş ediriblər. Tədbirdə Novruz bayramının ərefəsində təsdiyindən, milli bayramımız, baharın müdəcisi Novruz uşaqlar daha çox sevdiyindən və golşını şəbərsizliklə gözəldiklərindən onlar üçün həmin gün ikiqat bayrama çevrilmişdi. Şagirdlər tədbir programının bir nəçər nömrəsinə də Novruz bayramına həsr etmişlər. Tədbirdə Bahar qızın meydana gəlişi, fəslin şəninin söylədiyi şeir və mahnilar, Keçələ-Kosa-

nın məzəli dialoqu, ayrı-ayrı şagirdlərin ifalı, idman nömrələri bayram iştirakçılarında xoş ovqat yaratmaqla yanaşı zaldı eyleşən uşaqların da sevincinə sevinc qatıb.

Tədbirdə çıxış edən müəllimlər məktəblilərin mütləq mədəniyyətinin formallaşdırılmasında belə tədbirlərin rolunun böyük olduğunu vurgulayıb.

Məktəbin xor kollektivinin ifasında şairin şeirlərinə bestələnmiş mahnilar iştirakçılarında xoş ovqat yaradıb. Görüşdə Zahid Xəlil şagirdlərin üvanlaşdırılmış suallara cavab verərək yaradıcılığı ilə bağlı maraqlı əhvalatlar damışdır, yeni şeirlərindən söyləyib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan mə

Daha keyfiyyətli təhsil verən universitetlər

Oruc MUSTAFAYEV

Qlobal dövriyin trendləri universitetlər qarşısında əmək bazarının sərt tələblərinə uyğun rəqabətqabiliyyəti, yüksək hazırlıqlı mütəxəssislerin hazırlanması kimi əksinə vəzifələr qoyur. Gəncləri artıq konkret ali təhsil müəssisəsinin diplому deyil, daha çox keyfiyyətli təhsil maraqlandırır. Ele əmək bazarında öz korrektələrini edən işsətőrənlər da bunu tələb edir. Beləliklə, hansı universitet daha keyfiyyətli təhsil verir? Hansı universitetdə yüksəkixtəslər, peşəkar mütəxəssis kimi yetişmək olar?

Böyük Britaniyanın nüfuzlu Quacquarelli Symonds (QS) şirkətinin ixtisas hazırlığı üzrə dövriyin ən yaxşı universitetlərinin sayıca 9-cu reytingini (QS World University Rankings by Subject 2019) bu suallara cavab tapmağa imkan verir. Tədqiqatlı məktəb seçimində abituriyentlər üçün çox qiymətli resurs rolu oynayır. Reytinqin nəticələrində istifadə etməklə gənclər onları məraqlandıran universitetləri seçə və müqayisə apara bilərlər.

QS-in 2019-cu illik reytingində dövriyin 78 ölkəsindən 1222 ali məktəb calb olunub. Tədqiqatlı məktəblərin 48 fənn üzrə mövqeyi eks olunub. Tədqiqatlı gedisində dövriyin 83 min aliminin 1.25 milyon reyi nəzəre alınıb. 22 milyon elmi məqalə və onlardan 150 milyon sitatgotirilmə təhlil olunub. Bundan əlavə, ali məktəblərlə bağlı 42 min işsətőrən arasında sorğu keçirilib. Tədris olunan her bir fənn üçün qiymətləndirmə meyarları kimi - akademik cəmiyyətin, işsətőrənlərin rəyləri, elmi məqalələrdən sitatgotirilmə indeksi, Xırş əmsali əsas götürülüb. Tərtibçılar ali məktəbləri qiymətləndirirən müəllim və tələbələrin Scopus/Elsevier bibliografiya verilənlər bəzəsində əldə olunmuş məlumatlar esasında elmi məqalələrindən sitatgotirilmə indeksini əsas götürürərlər.

Dünyanın ixtisas hazırlığı üzrə ən yaxşı universitetlərinin reytingi

Dünyanın ixtisas hazırlığı üzrə ən yaxşı ali məktəblərin reytinginə ABŞ-in Harvard Universiteti başçılıq edir.

Əsas tendensiyalar:

- * *Ixtisas hazırlığı sahəsində bir nömrəli Amerika universitetlərinin sayı 2019-cu ildə 2018-ci ildə nisbatən 34-dən 28-ə düşüb:*
- * *Harvard Universiteti dünya səviyyəli liderdir, 12 ixtisas üzrə ilk sırada yerləşir, daha sonra 11 ixtisas üzrə Massaçusets Texnologiya İnstitutu (MIT) gəlir;*
- * *İsvəçərə dövriyin üçüncü ən yüksək təhsil sistemidir. Sürrix Texnologiya İnstitutumun (ETH Zürih) an dəqiqən uğuru onun ABŞ və Böyük Britaniya universitetlərinin iştirakı sırasında - ilk 10-də yer almışdır;*
- * *Brexitin qeyri-müəyyənliyinə baxmayaraq, Böyük Britaniyanın reytingdə mövqeyi sabit olaraq qalır, birinci yerdə təmsililik payını 10-dan 13-dək artırıb və bütün sahələrdə tədqiqatların nəticələrini yaxşılaşdırıb;*
- * *Sürrix Texnologiya İnstitutumun (ETH Zürih) an dəqiqən uğuru onun ABŞ və Böyük Britaniya universitetlərinin iştirakı sırasında - ilk 10-də yer almışdır;*
- * *Singapur Asiyada ən yaxşı təhsil sistemini malikdir. Bu ölkənin reytingdə təmsil olunan ali məktəblərinin sayı region universitetlərinin ümumi sayından 10 dəfə çoxdur;*
- * *Cin rəqəbat qabiliyətliliyini artırmaqda davam edir, bu da 50-yə yaxın hazırlıq istiqamətində daha yüksək nəticə deməkdir;*
- * *Braziliya Latin Amerikası regionun üzrə orta dərəcədə yüksək fəaliyyət göstərir.*

Tədqiqatlı dövriyin ixtisas sahəleri üzrə lider olan 4 ali təhsil müəssisəsinin aparıcı mövqeyini üzə çıxarıb. Harvard Universiteti 12, Massaçusets Texnologiya İnstitutu 11, Oksford Universiteti 6, London Universitet Kolleci 2 ixtisas hazırlığı istiqaməti üzrə liderdir.

Reytingin ilk 10-luğunda aşağıdakı ölkələr yer alıb: 1. ABŞ (234 ali məktəb), 2. Böyük Britaniya (137 ali məktəb), 3. İsvəçərə (22 ali məktəb), 4. Avstraliya (18 ali məktəb), 5. Kanada (15 ali məktəb), 6. Singapur (14 ali məktəb), 7. Niderland (12 ali məktəb), 8. İtalya (6 ali məktəb), 9. Materik Çin (4 ali məktəb), 10. İsvəçərə (4 ali məktəb).

2019-cu ilin nəticələri göstərir ki, bütün dövriyada rəqabətin güclənməsi hesabına ABŞ-in rolü zoiflayıb. QS-in tədqiqatçıları üzrə direktor Ben Sauter tədqiqatın nəticələrini belə şərh edir: "Reytingdə müşahidə etdiyimiz ən mühüm məqam, çox güman ki, Birləşmiş Ştatların üstünlüyünün qəti şəkildə simməsidir. 2015-ci ildən ABŞ əsas beneficiarları - Cin daxıl olmaqla, Avstraliya və Birleşmiş Krallıqda tədqiqat bölmələrinin 10%-ni itrib. Böyük Britaniyada tədqiqatların nəticələri maliyyələşdirmənin əhəmiyyətli ixtisarına baxmayaraq, yüksək olaraq qalır. Hərçənd ki, Britaniyanın Avropa Birliyi ilə elmi əməkdaşlığından da uğurun əldə olunmasına töhfəsini azaltmaq olmaz".

Mühüm nəticələrdən biri də aşağıda adları çəkilən ali məktəblərin konkret bir ixtisas sahəsi üzrə lider mövqədə olmalarıdır: Britaniya Kolumbiyası, Kembridʒ Universiteti, Kolorado Dağ-Mədən Məktəbi, ETH Lozanna Məktəbi,

ETH Sürrix Məktəbi, Culiyard Məktəbi, Karolinsk İnsti-tutu, Lafboro Universiteti, Kral İncəsənət Kolleci, Baytarlıq Kolleci, La Sapienza, Stenford, Amsterdam, Vyana Musiqi və ifaçılıq, Pensilvaniya, Pitsburq, Susseks, Vagingen universitetləri.

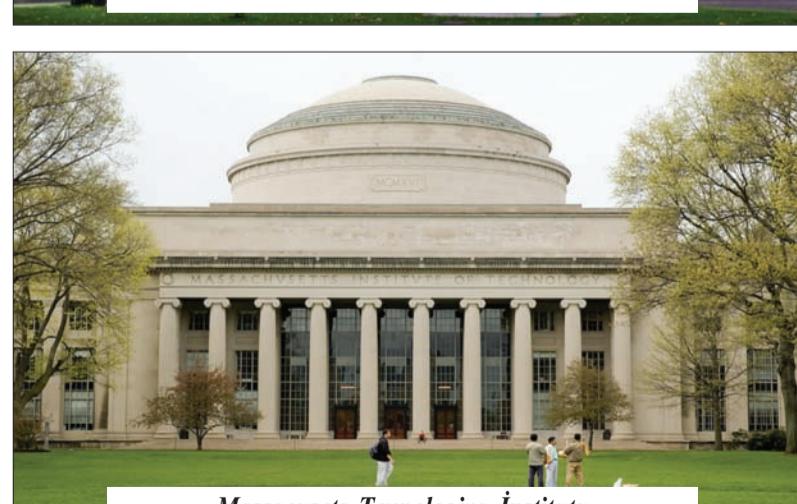
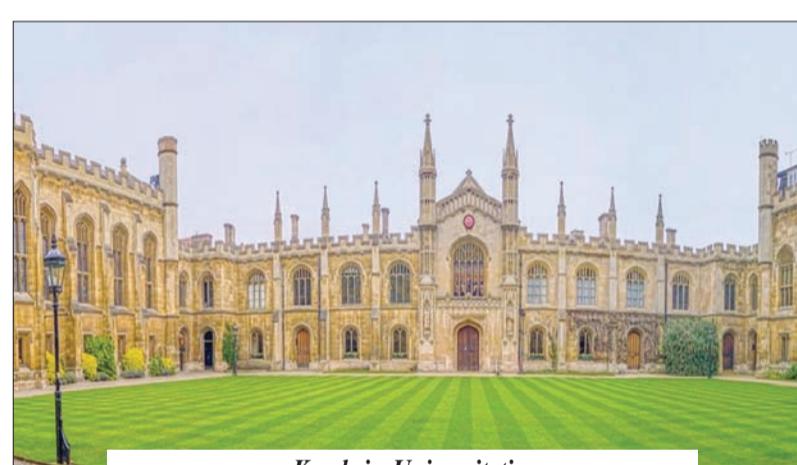
Rusiya universitetləri 2018-ci ildə itirmiş olduları mövqelərini bir qədər yaxşılaşdırıb biliblər. 25 ali məktəb ayrı-ayrı ixtisas istiqamətləri üzrə dövriyin ən yaxşı 100 ali məktəbə sırasına düşə bilib. M.V. Lomonosov adına Moskva Dövlət Universiteti reytingində Rusiyanın liderlik edən təhsil müəssisəsi kimi qalır. MDU beş müxtəlif ixtisas üzrə top-50-liyə daxil olub: linqvistika (23-cü yer), fizika və astronomiya (26-cı yer), müasir diller (33-cü yer), riyaziyyat (34-cü yer), kompüter elmləri və informasiya sistemləri (48-ci yer). Rusiyanın yalnız bir universiteti dövriyin top-20-liyinə daxil olub. Sankt-Peterburq Dağ-Mədən Universiteti dağ-mühəndislik işi üzrə 19-cu yeri tutub.

QS-in Şərqi Avropa və Mərkəzi Asiya üzrə regional direktoru Zoya Zaytsevanın sözlerinə görə, "son 15 ilde ilk dəfə Rusiya ali məktəbləri elməmətriq göstəricilər üzrə əla nəticələr göstəriblər. Məhz elmi məqalələrdən sitatgotirilmə indeksi ali məktəbin göstəricilərinin yaxşılaşması üçün on müraciət kriteriyallardan biridir. Bu il adıqəklən indikatorun artımı orta dünya göstəricilərini aşıb".

Qeyd edik ki, dünya universitetlərinin bilik sahəleri üzrə QS World University Rankings by Subject reytingini 2011-ci ildən dərc edilir. Bu reyting işsətőrənlər, tələbələr, valideynlər və müəllimlər dövriyin üzrə hənsi universitetin keçilən hər bir fənn üzrə ən yaxşı olmasına dair tam və on dolğun məlumatlar əldə etmək imkanı verir.

Dünyanın ixtisas hazırlığı sahəsində ən yaxşı universitetlərin reytingi vəziyyəti ilə www.topuniversities.com/subject-rankings/2019 sahifəsindən daha yaxından tanış olmaq olar.

Tutduğú yer	Ixtisas istiqaməti	Ali məktəb	Ölkə
1.	Mühasibat və maliyyə	Harvard Universiteti	ABŞ
2.	Kənd və məşə tasarrufatı	Vageningen Universiteti	Hollandiya
3.	Anatomiya və fiziologiya	Kembridʒ Universiteti	Birləşmiş Krallıq
4.	Antropologiya	Oksford Universiteti	Birləşmiş Krallıq
5.	Arxeolojiya	Oksford Universiteti	Birləşmiş Krallıq
6.	Memarlıq	London Universitet Koleccinin Barlet Arxitektura məktəbi	Birləşmiş Krallıq
7.	İncəsənat və dizayn	London Kral İncəsənat Kolleci	Birləşmiş Krallıq
8.	Biologiya elmləri	Harvard Universiteti	ABŞ
9.	Biznes və menecment tədqiqatları	Harvard Universiteti	ABŞ
10.	Kimya maşınçılığı	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
11.	Kimya	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
12.	Mülki tikinti	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
13.	Klassik və qədim tarix	Roma La Sapienza Universiteti	İtalya
14.	Kommunikasiya və media	Amsterdam Universiteti	Hollandiya
15.	İnformatika və informasiya sistemləri	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
16.	Stomatologiya	Karolinsk İnsti-tutu	İsvəçərə
17.	Beynəlxalq inkişaf	Sussex Universiteti	Birləşmiş Krallıq
18.	Yerin və dünya okeanının tədqiqi	Sürrix Ali Texnik Məktəbi	İsvəçərə
19.	İqtisadiyyat	Harvard Universiteti	ABŞ
20.	Təhsil	London Universitet Koleccinin Təhsil İnstitutu	Birləşmiş Krallıq
21.	Elektrik və elektron mühəndisliyi	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
22.	İngiliscə dili və ədabiyatı	Oksford Universiteti	Birləşmiş Krallıq
23.	Ekoloji tədqiqatlar	Stenford Universiteti	ABŞ
24.	Coğrafiya	Oksford Universiteti	Birləşmiş Krallıq
25.	Tarix	Harvard Universiteti	ABŞ

26.	Otel biznesi və idarəetmə	Sürrix Ali Texnik Məktəbi	İsvəçərə
27.	Hüquq	Harvard Universiteti	ABŞ
28.	Kitabxana və informasiya	Britaniya Kolumbiyası Universiteti	Kanada
29.	Dilçilik	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
30.	Materiallar elmi	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
31.	Riyaziyyat	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
32.	Mühəndislik	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
33.	Tibb	Harvard Universiteti	ABŞ
34.	Dağ-mədən sanayesi mühəndisliyi	Kolorado ştat Universiteti	ABŞ
35.	Müsəir diller	Harvard Universiteti	ABŞ
36.	Tibb bacısı işi	Pensilvaniya Universiteti	ABŞ
37.	İncəsənatın praktik növləri	Culyard Məktəbi	ABŞ
38.	Əczəciyi və farmakologiya	Oksford Universiteti	Birləşmiş Krallıq
39.	Filsəfə	Pitsburg Universiteti	ABŞ
40.	Fizika və astronomiya	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
41.	Siyaset və beynəlxalq tədqiqatlar	Harvard Universiteti	ABŞ
42.	Psixiologiya	Harvard Universiteti	ABŞ
43.	Sosial siyaset və inzibatiyyət	London İqtisadiyyat və Siyasi Elmlər Məktəbi	Birləşmiş Krallıq
44.	Sosiologiya	Harvard Universiteti	ABŞ
45.	İdman	Lafoboro Universiteti	Birləşmiş Krallıq
46.	Statistikika	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
47.	İlahiyyat və dinşünaslıq	Harvard Universiteti	ABŞ
48.	Baytarlıq	London Universitetinin Kral Baytarlıq Kolleci	Birləşmiş Krallıq